

สภาพปัญหาของกรมตำรวจในเรื่องค่านิยมและทัศนคติ

กรมตำรวจในปัจจุบันประสบกับปัญหาด้านค่านิยมและทัศนคติหลายประการ ปัญหาเหล่านี้เป็นทั้งอุปสรรคต่อการบริหารงานของกรมตำรวจโดยทั่วไป และส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รักษากฎหมายด้วย และเมื่อประกอบกับปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ได้ก่อให้เกิดตำรวจมีพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ที่เบี่ยงเบนไปจากหลักการทางกฎหมายและคุณธรรมหลายประการ พฤติกรรมบางส่วนที่เห็นได้ชัดและปรากฏเป็นข่าวอยู่เสมออันอาจยกเป็นตัวอย่างได้ เช่น พฤติกรรมในการใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต พฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตและการไม่ตั้งอยู่ในความยุติธรรม ทั้งนี้โดยได้ปรากฏเป็นข่าวบางส่วน ดังนี้

"ตำรวจ ๕ คน ให้สารภาพ ใช้ไฟฟ้าช็อตของลับ ช่างพิตรองทุกกองปราบฯ ลูกชายถูกตำรวจนอกเครื่องแบบจับ ไปยึด เยียดข้อหาปล้นทรัพย์ ตามหาลูกชายหลายโรงพักไม่เจอ สุดท้ายลูกชายเขียนจดหมายออกมาจากธัญบุรี เล่าเบื้องหลังถูกตำรวจล้อม ให้รับสารภาพ ปฏิเสธว่าไม่ได้ปล้นก็ถูกไฟฟ้าช็อตที่ของลับ"¹

"ร้องอีก ตำรวจซ้อมถึงตาย ร้องกองปราบฯ ตำรวจ สน.ชนะสงคราม ซ้อมนักศึกษารามฯ ปี 2. ถึงตายเผยถูกจับไปขัง 3 วัน โดยไม่มีการลงบันทึกประจำวัน"²

"แม่ค้าร้องกองปราบฯ ลูกชายถูกยิงตายเจ้าหน้าที่ไม่ดำเนินการจับคนร้าย แต่กลับทำหน้าที่ไกลเกลี่ยให้รับเงินค่าเสียหาย ช้ายังข่มขู่ว่าถ้าไม่ยอมความเดียวจะถูกยิงอีกคน เลยอดพึ่งกองปราบฯ ขอความเป็นธรรม"³

พรรคสั่งให้เสร็จ 7 วัน สอบ ร.ต.อ. ไถเงิน 3 หมื่น แฉพฤติกรรม ร.ต.อ. รัตโกตรม เครื่อง ก่อนถูกจับกำลังถูกสอบสวนเรียกรับเงิน 6 หมื่นบาท และถูกฟ้องใช้อำนาจหน้าที่ฉ้อโกง เบียดเบียนลูกน้อง ส่วนคดีเรียกรับเงิน 3 หมื่น ชาวลาวหลบหนีเข้าเมือง อ.ดร.สั่งการให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีให้เสร็จภายใน 7 วัน ถือว่าสร้างความเสียหายให้กรมตำรวจ"⁴

¹ นสพ. เดลินิวส์, ฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2528, หน้า 1, 16.

² นสพ. มติชน, ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2528, หน้า 1.

³ นสพ. เดลินิวส์, ฉบับวันที่ 19 มีนาคม 2528, หน้า 1, 2.

⁴ นสพ. ไทยรัฐ, ฉบับวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2528, หน้า 1, 2.

"จับ พ.ต.ท. ในกรุง พบทุจริตเงินดำรวจ จ.อุบลฯ บานหนักขึ้นโกง
เพิ่ม 67 ล้าน จับแล้ว พ.ต.ท. ร่วมกับพวกโกงเงินมหาศาลของตำรวจภูธร
จ.อุบลฯ ตำรวจรายตัวได้ขณะหนีมากบดานอยู่ในโรงแรมกลางกรุง ยืนยัน
ตัวเองเป็นคนบริสุทธิ์ ไม่ได้หนีแต่เดินทางมาเยี่ยมลูก และซื้ออะไหล่รถ
แต่เมื่อถูกกล่าวหาก็ต้องสู้ ชัด ผกก. เบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงตำรวจชมบ้านพัก
ซ่อมที่ทำการยานพาหนะสูงกว่าปกติ เคยมีเรื่องขัดแย้งกัน ส่วนการตรวจสอบ
บัญชี การเบิกจ่ายเงินของกองกำกับฯ พบ 16 เดือน เบิกถึง 67 ล้านบาทเศษ
แต่มีหลักฐานการจ่ายเงินเพียง 6 ล้านบาท ที่เหลือ 61 ล้านบาทเศษ ไม่มี
หลักฐาน"¹

"สั่งสอบ ดร. ช่อมผู้ต้องหาอย่างไฟ ปฏิบัติการโหดอีกแบบ ผู้ต้องหา
มีopinฆ่าคน สิทธิร้อนใจ เกิดคดีซ่อมหนักขึ้นอีกที่นครสวรรค์สั่ง ดร. กองปราบฯ
ออกไปคลี่คลายจากการที่ ดร. ต้มมือปืนฆ่าเจ้าของห้องเย็นปลาหามาได้ ผู้ต้องหา
ร้องเรียนว่าถูกซ้อมกระอักเลือด เอาตัวมามัดกับยางรถยนต์เก่าแล้วเอาน้ำมัน
ราดตัว แล้วจุดไฟอีกกองหนึ่งไว้ใกล้ ๆ บังคับให้รับสารภาพพร้อมกับลากเอา
ยางรถยนต์ที่ชุ่ม โขกด้วยน้ำมันเข้ามาใกล้กองไฟที่ละน้อย จนกระทั่งต้องยอมรับ
สารภาพเพราะกลัวถูกย่างสด"²

"รถชนกัน เข้าข้างคนทำผิด ประธานสหภาพแรงงาน ขสมก. นำทีม
ร้องพลเอกสิทธิ กรณีพนักงาน ขสมก. สาย 121 ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจข่มเหง
ไม่ให้ความ เป็นธรรม เข้าข้างผู้กระทำผิดที่ขับรถเสียว แล้วไม่ยอมจ่ายแถมยัง
ทำร้ายเป็นการตอบแทน วอนขอให้ รมต. มททตไทย คลี่คลายปัญหา พร้อมกับ
สอบสวนร้อย เวย์เร้าของคดีที่ไม่จับกุมคนร้าย"³

พฤติกรรม เหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งในหลายส่วนที่แสดงให้เห็นว่า กรมตำรวจได้มีปัญหาใน
เรื่องค่านิยมและทัศนคติ นอกเหนือไปจากปัญหาด้านบุคลากรที่ทราบโดยทั่ว ๆ ไป และเมื่อพิจารณา
แล้วอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาด้านค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นนี้มีปัจจัยกำหนดที่สำคัญ ซึ่งพอสรุปได้ คือ

1. สภาพแวดล้อมทางสังคมนอกระบบตำรวจ
2. สภาพแวดล้อมของสังคมภายในระบบตำรวจ

¹ นสพ. ไทยรัฐ, ฉบับวันที่ 13 มกราคม 2529, หน้า 1, 20.

² นสพ. ดาวสยาม, ฉบับวันที่ 6 มกราคม 2528, หน้า 1, 2.

³ นสพ. ดาวสยาม, ฉบับวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2528, หน้า 1.

ซึ่งเมื่อได้ศึกษาปัจจัยเหล่านี้โดยละเอียด จะทำให้เข้าใจสภาพบังคับหรือแรงบีบคั้น
ที่ทำให้ตำรวจในบางส่วนต้องมีพฤติกรรมเหล่านี้ ทั้งนี้โดยอาจอธิบายได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมของสังคมนอกระบบตำรวจ

เนื่องจากตำรวจ เป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เช่น
บุคคลอื่น ดังนั้นตำรวจก็จำต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของค่านิยมและทัศนคติที่ไม่ดีของสังคมด้วย
สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อค่านิยมและทัศนคติของตำรวจนั้นถูกกำหนดโดยส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน
คือ ระบบค่านิยมของสังคมไทย และกลไกทางสื่อมวลชน ซึ่งอาจกล่าวได้ดังนี้คือ

1.1 ระบบค่านิยมของสังคมไทย ระบบค่านิยมของสังคมไทย เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น
ขึ้นมาด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนานของชาติ เป็นระบบที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี
และแบบการดำเนินชีวิตของคนในรัฐ ระบบค่านิยมของสังคมไทย ได้ถูกปลูกฝังเข้าไปในชีวิตจิตใจ
ของคนไทยจน เป็นสิ่งที่ยากจะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นหรือ เปลี่ยนไปในสาระสำคัญได้
จะเห็นได้ว่าในระบบค่านิยมนี้ย่อมมีค่านิยมหลายประการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีของ
ตำรวจหรือ เป็นพื้นฐานที่ไม่ดีต่อการสร้างทัศนคติบางประการ

ศศ. อานนท์ อากาภิรม ได้วิเคราะห์ค่านิยมสำคัญในสังคมไทย ไว้ดังนี้¹

(1) เงิน เงินเป็นค่านิยมที่สำคัญยิ่งของสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
ขณะที่สังคมปัจจุบันกำลังชื่นชมใน "วัตถุนิยม" (materialism) ทำให้เงินมีอิทธิพลที่จะบันดาล
ทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นที่พึงปรารถนาของบุคคล บุคคลบางคนจะทำทุกอย่างโดยไม่คำนึงถึงว่า
จะผิดกฎหมายหรือศีลธรรมหรือไม่ นอกจากนั้นบุคคลที่มีเงินจะได้รับการยกย่อง เคารพนับถือ
อย่างกว้างขวาง โดยไม่คำนึงถึงว่าเขาผู้นั้นจะได้เงินมาด้วยวิธีใด

(2) อำนาจ ทุกสังคมยกย่องอำนาจ การต่อสู้ทางการเมืองเป็นการต่อสู้
เพื่อ "อำนาจ" อย่างแท้จริง (struggling for power) สังคมไทยซึ่งมีอดีตผูกพันกับ
ระบบย่อมจะยกย่อง "อำนาจ" เพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมสังคม ปัจจุบัน
"อำนาจ" ก็ยังคงเป็น "ค่านิยม" ที่สังคมไทยยอมรับ เพราะอาจบันดาลให้ได้มาซึ่ง "เงิน"
"เกียรติ" และ ฯลฯ อำนาจจึงเป็น "ค่านิยม" ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยปรารถนาจะได้

¹ อานนท์ อากาภิรม, มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย (พระนคร :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2515) หน้า 90-99.

(3) การทำบุญ กล่าวได้ว่าค่านิยมในเรื่องการทำบุญ ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากคำสอนของพุทธศาสนา คือ ความเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด และความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ชาวไทยเชื่อว่าการทำบุญนั้นจะส่งผลในอนาคต เลยทุ่มเททรัพย์สิน เงินทอง ทำบุญเป็นการใหญ่

(4) ความสนุกสนาน เป็นที่ขึ้นชื่อลือชาว่าคนไทยเป็นคนรักสนุก เพราะฉะนั้นกิจกรรมต่าง ๆ จึงมักตั้งพื้นฐานอยู่บนความสนุกสนาน เพราะฉะนั้น เมื่อเกิดมีการรวมกลุ่มหรือสมาคมจึงมักฝึกฝนแต่จะกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนานรื่นเริง แทนที่จะสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง ทำให้คนไทยเกิดความประมาทและขาดความจริงจังในการประกอบกิจการงาน เพราะมัวนึกถึง "ความสนุกสนาน" เป็นสำคัญ

(5) ความทรูหรา คนไทยมักนิยมการปฏิบัติที่แสดงออกถึง "ความทรูหราฟูฟ่า" เพื่อบ่งถึงสถานภาพทางสังคมของตน ว่า เป็นคนชั้นสูง เป็นคนที่มีเงิน หรือมีสถานภาพพิเศษทางสังคม เช่น การแต่งกายทรูหรา การจัดงานพิธีใหญ่โตมโหฬาร การมีรถเก๋งคันใหญ่ เป็นต้น ซึ่งในบางครั้งก็ต้องไปกู้หนี้ยืมสิน เขามาก็มี

(6) การจัดงานพิธี คนไทยส่วนใหญ่นิยมการจัดงานพิธีในโอกาสต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนวงจรของชีวิต (life circle) เช่น การบวช การแต่งงาน การตาย และการฉลองคล้ายวันเกิด เป็นต้น คนไทยไม่น้อยนิยมจัดงานพิธีให้ใหญ่โต เพื่อความมีหน้ามีตา ชนิดตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ และมีไม่น้อยที่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินเขามา

(7) บั๊จเจกภาพ หมายถึง ความเป็นตัวของตัวเอง (individualistic) ซึ่งมีทั้งข้อดีคือ แสดงถึงความมีอิสระเสรีภาพ และข้อเสียคือ มักจะขาดความรู้สึกผูกพันกับกลุ่มคนหรือสังคม ไม่ชอบการทำงานเป็นหมู่คณะหรือขาดทีมเวิร์ค

(8) ความสะดวกสบาย คนไทยส่วนใหญ่มักไม่ชอบกฎเกณฑ์ หรือระเบียบแบบแผนมากนัก มักจะนิยมปฏิบัติตามความสะดวกสบาย (หรือตามใจฉัน)

(9) ตัวใครตัวมัน ความรู้สึกนึกคิดของคนไทยไม่น้อยในัจจุบันนี้ก็คือ "ตัวใครตัวมัน" ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจฝืดเคืองและสิ่งแวดล้อมอันสับสน ค่านิยมอันใหม่ที่มีผลกระทบให้คนส่วนใหญ่มุ่งเอาตัวรอดไว้ก่อน แบบ "รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี"

I16590708

(10) นำขึ้นให้รับดัก เป็นค่านิยมของสังคมไทยที่ผู้คนจะเร่งชวนชวายเป็นแบบมือใครยาวสาวได้สาวเอา ทำมาหากินและแสวงหาประโยชน์ต่าง ๆ เมื่อมีช่องโอกาสหรือโชคอำนวย โดยถือคติว่า "นำขึ้นให้รับดัก" ไว้ก่อน

(11) ไทยมุง ค่านิยมไทยมุง คือ การสนใจต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว ทั้ง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับตนเอง รวมทั้งที่ผู้คนมักชอบสนใจในเรื่องของคนอื่น โดยเฉพาะเรื่อง "มั่วโลภภัย" จะแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว

(12) บริโภคนิยม เป็นค่านิยมที่สำคัญประการหนึ่งของคนไทย เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ของคนไทยจึงมักผูกพันอยู่กับเรื่อง "การกิน" อยู่ตลอดเวลา เช่น งานเลี้ยงฉลองวันเกิด วันขึ้นบ้านใหม่ เลี้ยงฉลองยศ เลี้ยงเพื่อนร่วมรุ่น พูดได้ว่ากินกันตลอดทั้งปี

(13) ไทราศาสตร์ เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมมีการแข่งขันสูง เพราะฉะนั้นบุคคลจึงเกิดความตึงเครียด และเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับชะตาชีวิตของตนในทุก ๆ ด้าน ไทราศาสตร์จึงได้รับความสนใจ ตั้งแต่บุคคลชั้นบริหารลงไปจนถึงคนกวาดถนน

(14) การพนัน เป็น "ค่านิยม" ที่สำคัญประการหนึ่ง คือนิยมเล่นกันตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ทั้งที่เป็นแบบสมัครเล่นและเป็นอาชีพ และคนไทยนิยมเล่นในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

นายสุรพล ไชยเสนา¹ ได้กล่าวถึงค่านิยมของไทยที่มีปัญหาทั้งในอดีตและสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน ไว้ดังนี้²

(1) ค่านิยมเกี่ยวกับความอ่อนแอทางด้านอุปนิสัยในการทำงาน ลักษณะประจำชาติของคนไทยอย่างหนึ่งก็คือ ไม่ชอบทำงานหนัก ความขยันขันแข็งหรือเอาจริงเอาจังต้องงานของคนไทยมักจะมีน้อยกว่าคนชาติอื่น

¹ หัวหน้างานฝึกอบรม กองส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

² สุรพล ไชยเสนา, "ค่านิยมกับสังคมไทย", ในเอกสารเผยแพร่สันนิบาตมุขลินีแห่งประเทศไทย (พระนคร : สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา, 2523-24), หน้า 283-288.

(2) การขาดความรักชาติและเสียสละเพื่อชาติอย่างจริงจัง สำนึกในเรื่องนี้ยังมีน้อยมาก ดังตัวอย่างซึ่งมีคนไทยลอบขายสินค้ายุทธปัจจัยทางชายแดน แสดงให้เห็นความไม่รักชาติ ไม่มีการเสียสละรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะพึงได้จากศัตรู เป็นต้น

(3) การขาดความนิยมไทย ไม่สนับสนุนส่งเสริมลักษณะที่เป็นไทย ทั้งในด้านสินค้าไทย ภาษาไทย หนังสือไทย ฯลฯ แล้วยังพากันดูถูกเหยียดหยามสิ่งที่เป็นไทยๆ เหล่านั้น ดังเห็นได้จากการบริโภคสินค้าต่างชาติ การนิยมใช้ภาษาคำต่างชาติ เป็นต้น

(4) ค่านิยมความทรูทร่า นิสัยความทรูทร่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตแบบไทยๆ จะเห็นได้จากการจัดงานประเพณีต่าง ๆ นิยมทำกันอย่างใหญ่โต 3 วัน 3 คืน จัดงานเลี้ยงที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแพง ๆ เสียเท่าไรไม่ว่ากันขอให้มึชื้อเสียง การเป็นผู้ที่มีรสนิยมสูง แต่มีรายได้ต่ำ ไม่มีการประหยัด

(5) ค่านิยมการถือประโยชน์ของคน เป็นสำคัญ ค่านิยมนี้ทำให้คนมุ่งหาประโยชน์ให้ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงว่าจะผิดกฎหมายหรือศีลธรรมหรือไม่ ชาติบ้านเมืองจะเป็นเช่นไรไม่มีการคำนึงถึง จึงเป็นสาเหตุให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง ทูจจริตคอร์ปชั่น เป็นสาเหตุให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม

(6) ค่านิยมความสนุกสนาน เรื่องความสนุกสนานเป็นเรื่องที่ดี แต่ถ้าเราสนุกสนานกันโดยไม่มีขอบเขต ถึงคราวทำจริงก็มักทำเป็นเล่น งานที่ควรสำเร็จก็ไม่สำเร็จ หรือสำเร็จออกมาก็ไม่มีคุณภาพ

(7) ค่านิยมความสะดวกสบาย หมายถึงการทำอะไรตามใจชอบ ไม่มีระเบียบวินัย มักง่ายและเอาแต่ได้ไม่ชอบทำงานแต่อยากมีเงินใช้

(8) ค่านิยมเรื่องการเชื่อในเรื่องชะตากรรม เป็นค่านิยมที่ฝังแน่นอยู่ในสังคมไทยยากที่จะแก้ไข คนไทยจำนวนไม่น้อยเอาชีวิตไปฝากไว้กับโชคชะตา พรหมลิขิตแล้วแต่จะบันดาล ทำให้ไม่มีการต่อสู้ดิ้นรนไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ไม่กล้าผินดวงชะตา เป็นต้น

ค่านิยมใหม่¹

ในช่วงระยะเวลา 10-20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เร่งพัฒนาเศรษฐกิจเป็นระยะ ๆ พร้อมกับนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ควบคู่กันไป มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องค่านิยมใหม่ ๆ ตามมาดังนี้

- (1) ค่านิยมในทางวัตถุ คนไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญในด้านวัตถุมากยิ่งขึ้นกว่าสมัยก่อนอย่างมากมาย ความมั่นใจ เชื่อเพื่อแผ่แผ่แบบไทย ๆ ก็ค่อย ๆ จางหายไป ใครที่มีเงินไม่ว่าจะได้มาโดยสุจริตหรือทุจริต มักจะเป็นที่ขบขันหาถ้อยคำของคนทั่วไป
- (2) ค่านิยมเกี่ยวกับการละเลยเพิกเฉยต่อศีลธรรม คนไทยพากันละเลยเพิกเฉยต่อศีลธรรม และมักจะเย้ยหยันดูแคลน การกระทำผิดศีลธรรมจึงเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึง
- (3) ค่านิยมเกี่ยวกับการใฝ่หาความรู้และสร้างความสามารถให้แก่ตน : ปัจจุบันนี้กล่าวได้ว่า เป็นยุคที่คนไทยมีการตื่นตัวในการศึกษาหาความรู้ คนนิยมศึกษาหาความรู้กันมากยิ่งขึ้น
- (4) ค่านิยมเกี่ยวกับความใส่ใจทางด้านการเมือง คนไทยมีความตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้น มีความสนใจในสิทธิและหน้าที่ของตน ตลอดจนผลกระทบในทางการเมืองต่อมวลชน
- (5) ค่านิยมเกี่ยวกับการตระหนักในสำคัญของสิ่งแวดล้อม ประชาชนเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมขึ้น เนื่องจากการเกิดมลภาวะ เป็นพิษในหลาย ๆ ด้าน

จากระบบค่านิยมของสังคมไทยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีค่านิยมเป็นจำนวนมากที่เป็นพื้นฐานอันไม่เหมาะสมต่อการเป็นตำรวจที่ดี เช่น ค่านิยมในเรื่องเงินและอำนาจ ซึ่งทำให้ตำรวจบางคนถึงจุดหมายปลายทางชีวิตหรือวิถีปฏิบัติที่เห็นเงินและอำนาจ เป็นสิ่งสำคัญในชีวิต ยิ่งกว่า การอุทิศตัวให้สังคมหรือการมีคุณธรรม ค่านิยมบางอย่างไม่เหมาะสมต่อบทบาทที่ต้องเสียสละต่อส่วนรวม เช่น ค่านิยมแบบน้ำขึ้นให้รีบตัก การถือประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ และค่านิยมที่ละเลยเพิกเฉยต่อศีลธรรม นอกจากนี้ค่านิยมบางอย่างซึ่งประชาชนปฏิบัติยึดถือก็อาจส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีของตำรวจด้วย เช่น ค่านิยมในการทำบุญพำเพ็ญ ซึ่งส่งผลถึง

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

การที่ตำรวจต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับแจกของการกุศลต่าง ๆ และต้องเข้าไปพัวพันกับระบบอุปถัมภ์กับพ่อค้าหรือผู้กระทำความผิด ค่านิยมในเรื่องความสนุกสนานไม่จริงจังในการทำงานและค่านิยมแบบปัจเจกภาพก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการทำงาน และไม่ชอบการทำงานเป็นหมู่คณะ แต่ชอบทำงานผู้เดียวหรือเด่นคนเดียว กรณีค่านิยมในเรื่องความท้อทรมานเฟื่องฟู เป็นสิ่งที่สร้างความขัดแย้งต่อตำรวจอย่างยิ่งและเป็นสาเหตุของการคอร์รัปชัน เนื่องจากข้าราชการตำรวจมีเงินเดือนต่ำแต่ต้องรักษาหน้าตาหรือฐานะในทางสังคมที่ให้มาตรฐานไว้สูง ทำให้ตำรวจบางส่วนต้องมีวิธีการหารายได้มาเพื่อใช้จ่ายตามฐานะในสังคม โดยการทุจริต ค่านิยมบางอย่างเช่น การนิยมจัดเลี้ยง จัดงานพิธี ในสังคมไทย ซึ่งตำรวจชั้นผู้ใหญ่ชอบปฏิบัติ ส่งผลถึงตำรวจชั้นผู้น้อยโดยต้องพยายามหาสิ่งของมาช่วยงาน เพราะสำหรับบางคนการแสดงออกถึงความเคารพยำเกรงนั้น ตำรวจชั้นผู้น้อยต้องไปคอยรับใช้ช่วยเหลือการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ จึงจะเป็นการแสดงออกที่ยอมรับกัน แต่ถ้าไม่มาร่วมหรือไม่ยึดถือค่านิยมนี้อาจถูกมองในแง่ร้ายและส่งผลถึงการรับราชการด้วย ค่านิยมในเรื่องการจัดเลี้ยงชอบความท้อทรมานเฟื่องฟูเฟื่องฟูบริโภคนิยมและชอบความสนุกสนานทำให้ตำรวจในบางส่วนฟังเพื่อ แต่สำหรับบางส่วนซึ่งไม่ยึดถือค่านิยมนี้และเลือกเดินทางแบบสันโดษก็จะถูกมองว่าเข้ากับสังคมไม่ได้ หรือไม่ได้รับความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้อื่นและส่งผลถึงความไม่เจริญก้าวหน้าทางราชการ และสำหรับตำรวจบางคนที่ดีอยู่ภายใต้อิทธิพลของค่านิยมนี้ แต่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่อำนวยก็จะเกิดความคับข้องใจและอาจหาทางออกโดยมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนทางใดทางหนึ่ง ค่านิยมที่คนไทยชอบความสะดวกสบายและค่านิยมแบบตัวใครตัวมัน ซึ่งประชาชนประพฤติปฏิบัติมักจะทำให้ประชาชนไม่ชอบการร่วมมือกับตำรวจ เช่น การยอมเป็นพยาน หรือชี้เบาะแสในเรื่องใด ๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการทำงานในหน้าที่ของตำรวจในขณะเดียวกันแบบของพฤติกรรมเช่นนี้ก็มีผลต่อตำรวจ โดยทำให้ตำรวจยึดถือค่านิยมนี้ไปด้วย และปรากฏออกมาจากการปฏิบัติหน้าที่แบบตามสบายไม่ใส่ใจต่องาน ไม่เคร่งครัดต่อหน้าที่ การมีลักษณะเอาตัวรอดแบบตัวใครตัวมัน หากเป็นค่านิยมที่ผู้บังคับบัญชายึดถือก็จะส่งผลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงาน เรื่องขวัญและกำลังใจ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทำให้บุคคลในหน่วยงานมักจะไม่กล้าทำงานที่ต้องเสี่ยงและอาจเกิดความเดือดร้อนไปให้แก่ประชาชน ค่านิยมที่กล่าวมาหลายประเภทอาจจับตัวกันเป็นกลุ่ม เช่น ค่านิยมในเรื่องเงิน อำนาจ การถือประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ การมีแบบค่านิยมนำขึ้นให้รับดัก จะส่งผลต่อแบบพฤติกรรมที่สวนทางกับคุณธรรม เช่น การคอร์รัปชันการใช้อำนาจ

หน้าที่เกินขอบเขตค่านิยมอีกประเภท เช่น ความสนุกสนาน ความสะดวกสบาย ความอ่อนแอทางด้านอุปนิสัยในการทำงานและปัจเจกภาพจะส่งผลต่อพฤติกรรมอีกแบบหนึ่งซึ่งสวนทางกับวิถีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตำรวจ การจับกลุ่มของค่านิยมแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมา อาจทำให้นักคนหนึ่ง ๆ มีค่านิยมและทัศนคติที่เป็นปัญหาต่อกรมตำรวจแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายแบบแฝงอยู่ในใจ

ความรุนแรงของระบบค่านิยมไทยนั้นมิได้ส่งผลกระทบ เฉพาะกรมตำรวจ เท่านั้น แต่ส่งผลถึงส่วนอื่น ๆ ด้วย แม้แต่พระสงฆ์ซึ่งต้องเคร่งครัดในพระธรรมวินัยก็ได้รับผลกระทบนี้ ดังเห็นได้จากอิทธิพลของค่านิยมในเรื่องการไต่ทวง การรอน้ำมนต์สะเดาะเคราะห์ การดูดวง ทำนายโชคชะตา ตลอดจนอิทธิพลของวัตถุนิยมและสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่กิจของสงฆ์ได้เข้าไปครอบงำค่านิยมและทัศนคติของพระสงฆ์ไทยอย่างหนัก จนต้องมีการประชุมแก้ไขของคณะสงฆ์อยู่เสมอ ๆ และในที่สุดได้มีการประชุมพระเถระผู้ใหญ่ทั่วประเทศที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2529 เพื่อแก้ไขภาพจน์ของสงฆ์และแก้ไขค่านิยมกับทัศนคติเหล่านี้ขึ้นโดยเฉพาะ¹

1.2 กลไกทางสื่อมวลชน กลไกทางสื่อมวลชนมีส่วนสำคัญในการสร้างหรือเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติของบุคคลในสังคมทางหนึ่ง เนื่องจากสื่อมวลชนมีลักษณะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กล่อมเกลาคความรู้สึคนึกคิดโดยถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนผ่านสื่อต่าง ๆ บางครั้งอาจแสดงในรูปความคิดเห็นซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อการกล่อมเกล่าประชาชนในชาติทั้งสิ้น สื่อต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดกล่อมเกลาค่านิยมและทัศนคติของคนในชาติเหล่านี้ได้แก่ หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ และ น.ส.พ. ค่านิยมของสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของตำรวจหลายประการ ถูกกล่อมเกล่าหรือส่งเสริมโดยสื่อมวลชน ดังอาจจะพบเห็นได้จากข่าวตามหน้า น.ส.พ. หรือโทรทัศน์เสมอ เช่น การเสนอข่าววิถีชีวิตแบบที่ฟุ่มเฟือยหรูหรา งานเลี้ยงฉลองต่าง ๆ ที่เกินความจำเป็น ซึ่งเป็นการกล่อมเกล่าปลุกฝังค่านิยมแบบที่นิยมความฟุ่มเฟือย ชอบความมีหน้ามีตาและการแสดงออกที่เกินพอดีต่อตำรวจด้วยการเสนอข่าวบางลักษณะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนละทิ้งหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี เช่น เสนอข่าวพลเมืองดีถูกคนร้ายฆ่าหรือทำร้ายโดยชี้แนะว่าการเป็นพลเมืองดี เป็นสิ่งที่ไม่น่าทำหรือไม่มี

¹ นสพ. ไทยรัฐ, ฉบับวันที่ 22 มกราคม 2529, หน้า 1, 20.

ประโยชน์แก่ตนเอง บางครั้งเสนอข่าวในลักษณะ แเหยหยันถากถางการ เป็นพล เมืองดีซึ่งเป็นการ ส่งเสริมค่านิยมไทยแบบตัวใครตัวมันและความเห็นแก่ตัว ค่านิยมไทยหลายประการถูกกล่อม เกลา โดยผ่านภาพยนตร์ วรรณกรรม และละคร มีค่านิยมไทยที่เป็นปัญหาต่อตำรวจถูกปลุกฝังด้วย เช่น การนับถือเงินเป็นพระเจ้า การมีค่านิยมที่ฝึกไม่อ่านาจวาสนาโดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม การยอมรับระบบอำนาจนิยมโดยคชฐี บางครั้งได้กล่อม เกลาให้ยอมรับในการปกครองที่ไร้ เหตุผลและใช้อำนาจเกินขอบเขต เช่น การกล่อม เกลาผู้น้อยให้มีความรู้สึกว่าการแก้ไขสิ่งที่ผิด ไม่ใช่หน้าที่ของพล เมืองดีโดยทั่วไป แต่เป็นหน้าที่ของชนชั้นสูง หรือ เป็นสิ่งที่ต้องทนยอมรับ การกระทำที่ผิด ๆ นั้นไม่ว่าเกิดอะไรขึ้น ภาพยนตร์ ละคร หรือวรรณกรรมบางประเภทได้ กล่อม เกลาให้ประชาชนอยากเลียนแบบพฤติกรรมของคนร้ายหรือผู้ที่ เป็นปฏิปักษ์ต่อตำรวจและ บางครั้งก็สอนให้มีความคิดเห็นว่าการแสวงหาผลประโยชน์ในทำนองมือใครยาวสาวได้สาวเอา หรือแบบน้ำขึ้นให้รีบตัก เป็นสิ่งที่ควรกระทำมากกว่าการเสียสละเพื่อส่วนรวมหรือการรักษา คุณธรรม สื่อมวลชนบางประเภทได้พยายาม เสนอข่าวสารที่เน้นการกระทำผิดของ เจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะตำรวจเพื่อการขายข่าวที่ประชาชนสนใจโดยไม่คำนึงถึงผลเสียต่อระบบใหญ่ ทำให้ ประชาชนขาดความไว้วางใจและขาดความ เคารพ เชื่อถือต่อตำรวจและส่งผลถึงรัฐต่อมา ความเสียหายจากการขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่จะ เห็นได้จากการสืบสวนสอบสวน ซึ่งทำได้โดยลำบากและมีอุปสรรคยิ่งขึ้น ในบางครั้งการเสนอข่าวโจมตีการปฏิบัติงานของ ตำรวจบางบุคคลโดยไม่ให้ความยุติธรรมในการแก้ไขข่าว ซึ่งส่งผลถึงการถูกสอบสวนและ เสียหายต่อชีวิตราชการ อิทธิพลของสื่อมวลชนโดยเฉพาะ น.ส.พ. ได้มีต่อประชาชนอย่างสูง ดังจะ เห็นได้จากทัศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพพจน์ตำรวจซึ่งจะมีความ เห็นที่คล้อยตาม น.ส.พ. อยู่ตลอดเวลา ในช่วงที่สื่อมวลชนโจมตีตำรวจติดต่อกัน เป็นเวลานานและต่อเนื่องตลอดระยะ 10 ปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าภาพพจน์ของตำรวจในสายตาประชาชนได้ตกต่ำลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านความไว้วางใจ ความเคารพ ศรัทธา และความชอบธรรมในการใช้กฎหมาย

การที่สื่อมวลชนได้สร้างค่านิยมและทัศนคติใหม่ต่อประชาชนให้มีความรู้สึกต่อตำรวจ ที่เปลี่ยนไปได้ เป็นปัญหาด้านสภาพแวดล้อมที่สำคัญอันหนึ่งซึ่งกรมตำรวจน่าจะแก้ไข โดยใช้กลไก ทางสื่อมวลชนของตำรวจประสานกับการปรับปรุงระบบและบุคลากรในกรมตำรวจ ทั้งนี้เพื่อ พยายามดึงให้ประชาชนกลับ เข้ามา เป็นแนวร่วมของตำรวจ และมีภาพพจน์ที่ดีต่อตำรวจยิ่งขึ้น การใช้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีอยู่ เพื่อแก้คดีให้กับตำรวจที่ถูกกล่าวหา การประชาสัมพันธ์ให้ แก่บุคคลที่หันมละทิ้ง และการฟ้องร้องต่อศาล ในกรณีที่ตำรวจถูกกล่าวหาโดยไม่ยุติธรรม

น่าจะเป็นสิ่งที่นำมาพิจารณา ทั้งนี้การตั้งหน่วยงานด้านปฏิบัติการจิตวิทยาอย่างกว้างขวาง การใช้ยุทธวิธีทางด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ น่าจะเป็นสิ่งที่กรมตำรวจควรลงทุน กระทำลงไป เพื่อเป็นมาตรการในการแก้ไขอย่างยั่งยืน นอกเหนือไปจากวิธีการที่กระทำในปัจจุบันซึ่งนับว่ามีน้อยมาก

2. สภาพแวดล้อมของสังคมภายในระบบตำรวจ

การศึกษาสภาพแวดล้อมของสังคมภายในระบบตำรวจมีพื้นฐานทางความคิดมาจาก แนวความคิดที่ว่า ปัจเจกบุคคลจะได้รับอิทธิพลทางด้านค่านิยมและทัศนคติจากสภาพแวดล้อม ที่ใกล้ชิดกับตัวเขามากที่สุด ฉะนั้นสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดของอาชีพตำรวจซึ่งต้องสัมผัสกับกลุ่ม บุคคลประเภทต่าง ๆ จึงต้องได้รับ เอาอิทธิพลทางด้านค่านิยมและทัศนคติของกลุ่ม เหล่านั้นมาด้วย ซึ่งในส่วนนี้จะได้นำเสนอให้เห็นลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ ลักษณะของค่านิยม ทัศนคติและ พฤติกรรมที่กลุ่มต่าง ๆ มี และวิธีการที่จะนำเอาค่านิยมและทัศนคติ เหล่านั้นมาถ่ายทอดให้ตำรวจ เกิดการยอมรับ ทั้งนี้กลุ่มบุคคลที่อาจถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของตำรวจที่ควรนำมา พิจารณาก็คือ กลุ่มผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และกลุ่มผู้ซึ่งมาติดต่อสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับงานของตำรวจ ได้แก่ ผู้ต้องหา ประชาชน กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น

2.1. กลุ่มผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา

ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาถือได้ว่าเป็นบุคคลกลุ่มที่ใกล้ชิด ที่สุดต่อปัจเจกบุคคลในอาชีพตำรวจ ทั้งนี้เพราะมีสายงานที่ต้องติดต่อกันโดยหน้าที่และอาจมี ความผูกพันกันโดยส่วนตัวอีกส่วนหนึ่ง ค่านิยมและทัศนคติบาง ๆ จึงอาจถ่ายทอดถึงกันโดยง่าย และมีความน่าเชื่อถือสูง เนื่องจากในแต่ละหน่วยงานของตำรวจจะมีแบบของพฤติกรรมและ ความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติกันอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งบุคคลที่เข้ามาสู่หน่วยงานนั้นใหม่จะค่อย ๆ เรียนรู้และยอมรับจนมีค่านิยม ทัศนคติและแบบของพฤติกรรมไปในทางที่คล้าย ๆ กัน แต่เนื่องจาก บุคคลในสังคมมีหลายประเภท ดังนั้นการถ่ายทอดค่านิยมและทัศนคติจึงมีทั้งในสิ่งที่ดีหรือเลว แต่ถ้ามองในภาพรวมแล้วกลุ่มผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในแต่ละหน่วยงาน จะมีลักษณะค่านิยมและทัศนคติที่คล้ายกันอยู่อย่างหนึ่งคือ การมีค่านิยมและทัศนคติที่สอดคล้องกับ ผลประโยชน์ของกลุ่ม เช่นเดียวกับในอาชีพอื่น ๆ หรือระบบกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นในสังคม ตำรวจก็ มีลักษณะการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม เช่นกันแต่มีลักษณะจำเพาะกว่า ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไป จะหมายถึงการรักษาไว้ซึ่งดุลย์ของ อำนาจ ปริมาณความรับผิดชอบ สิทธิต่าง ๆ และผลประโยชน์

ที่ควรได้ของกลุ่มตามฐานะ ทั้งนี้แต่ละกลุ่มก็จะพยายามเรียกร้องหรือคงไว้ซึ่งอำนาจสิทธิต่าง ๆ และผลประโยชน์ แต่จะพยายามให้ภาระความรับผิดชอบตกไปอยู่กับกลุ่มอื่น ดังเช่น คำรวจระดับรอง สว. พยายามคงไว้ซึ่งอำนาจการว่ากล่าวใบสั่งจราจรในขณะที่ตำรวจระดับ สว. ดึงเอาอำนาจนี้ไปไว้แต่ผู้เดียว หรือเช่น คำรวจระดับ ผกก. พยายามผลักภาระความรับผิดชอบหากในท้องที่มีบ่อนการพนันให้ สว. แต่ตำรวจชั้น สว. ก็ผลักภาระให้รอง สว. รับผิดชอบพื้นที่แทนคนอีกต่อหนึ่ง ความขัดแย้งของผลประโยชน์ของกลุ่มนำมาซึ่งปัญหามากมายในการบริหารงานของกรมตำรวจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลหนึ่ง ๆ จะสังกัดอยู่ในกลุ่มของระดับใด หากมีระดับสูงก็พยายามรักษาผลประโยชน์ของคนไว้และถือว่าบุคคลในระดับเดียวกันคือพวกเดียวกัน ส่วนผู้ที่อยู่ได้ลงไปจะต้องพยายามสร้างให้ยอมรับในกฎเกณฑ์ แบบธรรมเนียมของกลุ่มของตนกำหนดซึ่งตนจะได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น กลุ่มตำรวจชั้นบนพยายามจะออกระเบียบคำสั่งให้ตำรวจชั้นล่างทำงานให้มากที่สุดหลบเลี่ยงได้น้อยที่สุดและมีผลงานให้คนมากที่สุด ในขณะที่ตำรวจชั้นล่างพยายามขอเวลาพักและสวัสดิการมากที่สุด

หรือ ตำรวจชั้นที่สูงกว่ามักจะพยายามใช้อำนาจหน้าที่ตามสายการบังคับบัญชาเพื่อรักษาผลประโยชน์ไว้ให้มากที่สุด ในขณะที่ตำรวจชั้นที่ต่ำกว่าก็พยายามจะขอมีส่วนร่วมในผลประโยชน์นั้นมากที่สุดตามฐานะ เท่าที่จะทำได้

การมองตำรวจในระบบกลุ่มผลประโยชน์จะช่วยทำให้เข้าใจปัญหาด้านค่านิยมและทัศนคติที่เกิดในหน่วยงานดีขึ้น กล่าวคือ ตำรวจแต่ละระดับก็จะพยายามกล่อมเกลากลุ่มอื่นในระดับต่ำกว่าหรือสูงกว่าให้มีค่านิยมและทัศนคติคล้ายตามสิ่งที่มีอยู่ หรือสิ่งที่ตนเห็นดีด้วย แต่ทั้งนี้ก็อยู่ในกรอบของผลประโยชน์ของกลุ่ม เป็นสำคัญ ตัวอย่างจากประสบการณ์ของตำรวจระดับต่าง ๆ ต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านค่านิยมและทัศนคติที่มีอยู่พอสังเขป

(ก) การกล่อมเกลากลุ่มผู้บังคับบัญชา

การกล่อมเกลากลุ่มผู้บังคับบัญชามีทั้งในแบบที่ดีและไม่ดี การกล่อมเกลາบางอย่างแสดงถึงค่านิยมและทัศนคติที่เป็นปัญหาต่อกรมตำรวจ เช่น ผู้ถูกสัมภาษณ์คนหนึ่งกล่าวว่า ขณะที่ เป็น รอง สว. ได้ถูกผู้บังคับบัญชาระดับ สว. บังคับให้ทำสำนวนการสอบสวนโดยมิชอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จากการวิ่งเต้นของผู้ต้องหา และผู้ถูกสัมภาษณ์อีกรายหนึ่ง กล่าวว่า ขณะที่ เป็นรอง สว. ถูกผู้บังคับบัญชาระดับ สว. บังคับให้แก้ไขบันทึกการจับกุมผู้ต้องหาเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาในทางมิชอบ เพราะ เป็นพรรคพวกของ สว. การถูกกล่อมเกลาดังกล่าวทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รายแรก ค่อมมาได้เปลี่ยนค่านิยมและทัศนคติในการทำงานที่ประสานประโยชน์กับผู้บังคับบัญชา และปรากฏว่าได้รับความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิตราชการ แต่ผู้ถูกสัมภาษณ์รายหลัง

ยังมีความขัดแย้งด้านค่านิยมและทัศนคติกับผู้บังคับบัญชาอยู่เสมอ บางครั้งเป็นการไม่ยอมความในเรื่องผลประโยชน์ บางครั้งไม่ยอมตามในเรื่องวิถีปฏิบัติ ซึ่งผลสุดท้ายนายตำรวจผู้นั้นก็ถูกผู้บังคับบัญชา เสนอย้าย และจำต้องปรับค่านิยมและทัศนคติให้คล้อยตามกลุ่มผู้บังคับบัญชาในเวลาต่อมา ¹

นายตำรวจซึ่งมีตำแหน่งเป็นสารวัตรท่านหนึ่ง กล่าวถึง ผู้บังคับบัญชาว่ามีอยู่ 2 แบบ แบบหนึ่ง เป็นแบบสุภาพบุรุษทำงานด้วยความเสียสละ ไม่หวังประโยชน์อะไรกับใคร อีกแบบหนึ่ง เป็นแบบผลประโยชน์ ซึ่ง เมื่อสิ่ง เกิดให้ตีจะพบว่า การคบหาสมาคมหรือสนิทสนมกับผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นจะมีผลประโยชน์ร่วมกันในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอยู่ด้วย ผลประโยชน์ในที่นี้หมายถึงความรวมถึงการนำมาซึ่ง เกียรติยศและชื่อเสียงด้วย ซึ่งลักษณะของผู้บังคับบัญชาดังกล่าวทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปรับตัวตามลักษณะของผู้บังคับบัญชาด้วยคือผู้บังคับบัญชาที่ชอบงานต้อง เอาผลงาน เข้าแลก ส่วนผู้บังคับบัญชาที่ชอบผลประโยชน์ต้องมีผลประโยชน์รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เข้าแลก ²

ผู้บังคับบัญชาบางคนทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีค่านิยมและทัศนคติแบบที่ต้อง เอาตัวรอด นายตำรวจจะตั้งสารวัตรราย เดิมกล่าวว่า " เวลานายถามบางครั้งต้องหัดโกหกเอาตัวรอดได้ เพื่อจะให้นายเขาได้เห็นว่สั่งแล้วเรารับทำไม่ใช่ไม่สนใจ เราต้องหัดเอาตัวรอด รู้จักพูดไม่ให้ นายเขาตำหนิให้เขาเห็นว่าเราทำงาน"

ค่านิยมและทัศนคติของผู้บังคับบัญชาบางครั้งได้แสดงออกเมื่อมี เหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น โดยแสดงออกมาในลักษณะของการว่ากล่าวตักเตือนและชี้แนะวิถีปฏิบัติ และส่งผลถึงแนวความคิดของผู้ฟัง เช่น ³

"ที่ไม่ถือหรือกนะ เรื่องใครจะมี เมียน้อย นายที่นี้เขาก้ไม่ถือที่จริงใคร ๆ เขาก้ไม่ได้มี เมียคน เดียว บางครั้งมันก็ เป็นการผ่อนคลายแค้นที่มีแล้วมีปัญหาถึงชีวิตการทำงาน ใช่มั้ยได้ ซึ่งถ้า เมียมาถึงที่ทำงานแล้วแสดงว่า ไอ้คนนั้นแย่มากครองแค่นี้ยังไม่ได้"

¹ รายละ เอียดปรากฏในชีวิตช่วงรับราชการ ของผู้ถูกสัมภาษณ์กลุ่มที่ 1.

² ทัศนะที่ได้จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2527 จากนายตำรวจยศ พ.ต.ต. ตำแหน่งสารวัตรซึ่งมีประสบการณ์ในนครบาลและภูธรท่านหนึ่ง.

³ ทัศนะของบุคคล เดิม.

ค่านิยมและทัศนคติบางลักษณะของผู้บังคับบัญชาอาจส่งผลถึงการนำไปปฏิบัติโดยผู้ใต้บังคับบัญชาในอนาคต ดังเช่นการกล่าวถึงการบริหารงานในโรงพักแบบหนึ่งที่รอง ผกก. กล่าวให้รอง สว. พง ได้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งภายในโรงพักเกิดจากการแบ่งสรรคุดค่าและอำนาจที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้น เมื่อเป็นผู้บริหารควรคำนึงถึงการแบ่งสรรให้ดีที่สุดและกล่าวถึงวิธีการของตนเองว่า ¹

"ตอนผม เป็นสารวัตรใหญ่ผมให้สายตรวจคุมพวกตู้ไฟฟ้า โต๊ะบิล เสียด ให้สายสืบคุมการพนัน แบ่งหน้าที่กัน อย่างยาเสพติดไม่ให้สายสืบทำแต่ให้สายตรวจทำเพราะสายตรวจทำด้านตรวจค้นความผิดซึ่งหน้า สายสืบให้ทำงานด้านสืบจับที่ไม่ใช่พวกความผิดซึ่งหน้าที่เป็นงานซับซ้อนต้องใช้เวลา แล้วได้ผลดีสายตรวจจับได้สูงแล้วไม่ทะเลาะกัน แต่ต้องแบ่งอำนาจให้พอ ๆ กันนะ สมัยนั้นไม่มีการร้องเรียนซึ่งแต่ก่อนไม่แบ่งสรรให้มีหนังสือร้องเรียนกันก่อนเลย รอง สว. รับทั้งสายสืบและสายตรวจ พวก สว. ก็แบ่งสรรกัน อย่าง สวส. ให้สำนวน สวป. ไป พวกโยนอุกต่าง ๆ โต๊ะบิลเสียด สว. จร. ก็ด้านจรรยาจร แล้วไม่มีเรื่องขัดแย้งกัน"

นายตำรวจท่านเดียวกันกล่าวถึงการแบ่งสรรคุดค่าว่าควรจะทำโดยเปิดเผยให้ทุกคนในหน่วยงานรู้เพื่อมิให้เกิดความเคลงใจ และในกรณีมีการร้องเรียนกลับแก่ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความสามารถที่จะปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาได้ไม่ใช่เอาตัวรอด

"เรื่องร้องเรียนถ้ามี จ้างเสมียนหน้าห้องกองกำกับเก็บเลย ให้ 2,000 บาทที่นายจำไม่ได้คนจำได้ก็ไอ้เสมียนหน้าห้อง"

ในบางครั้งคำพูดของผู้บังคับบัญชาที่มีบารมีและเป็นที่เคารพของผู้ใต้บังคับบัญชามีอิทธิพลต่อความเชื่อของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสูง เพราะเป็นที่เชื่อว่าได้ผ่านการกลั่นกรองจากประสบการณ์ที่ทำงานมาอย่างโชกโชนแล้วดังเช่น การกระทำผิดบางอย่างซึ่งมีผู้กล่าวว่า เป็นของที่คู่กับสังคม เช่น การเล่นการพนัน การมีอาชีพโสเภณี หรือแม้แต่ผู้มีอิทธิพล สิ่งเหล่านี้ นายตำรวจชั้นรอง ผกก. ท่านเดิมกล่าวว่า ตำรวจไม่สามารถจะเอาชนะหรือปราบให้หมดไปได้ และให้ทัศนะว่า

"ถ้าเอาชนะมันไม่ได้ก็ยอม เป็นพวกมัน เสียเลย แต่ถ้าเอาชนะได้เมื่อไหร่ค่อยเอาชนะ"

¹

ทัศนะที่ได้จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ณ ร้านอาหารแห่งหนึ่ง เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2527. จากนายตำรวจยศ พ.ต.ท. ตำแหน่งรอง ผกก. ในนครบาลท่านหนึ่ง.

ทั้งนี้โดยให้เหตุผลว่า ในทางปฏิบัติแล้วการ เป็นศัตรูกับอิทธิพลบางสิ่งบางอย่างอย่างลำพัง เฉพาะตำรวจชั้นผู้น้อยไม่สามารถจะเอาชนะได้ การกระทำอะไรลงไปโดยเกินกำลังก็มีแต่ จะเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องและถูกกลั่นแกล้งจากผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ เพราะฉะนั้น เมื่อจะทำ อะไรต้องดูก่อนว่าสามารถเอาชนะได้หรือไม่ ถ้าเอาชนะไม่ได้ก็ไม่ควรหาเรื่องใส่ตัวเข้าทำนอง เอาชนะไม่ได้ก็เอาประโยชน์เสียเลย คำนิยมในแบบดังกล่าวหากพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่าเป็น การสร้างความรู้สึกยอมรับอิทธิพลและสอนให้ เปลี่ยนมายอมรับผลประโยชน์แทนการสร้างศัตรู ซึ่งน่าจะเป็นผลที่เสียหายต่อบทบาทที่ดีของตำรวจ

ค่านิยมและทัศนคติบางอย่าง เช่น การวิ่งเต้น เป็นการรับรู้ที่นายตำรวจที่มีอาวุโส ถ่ายทอดแบบอย่างให้นายตำรวจที่มีอาวุโสน้อยกว่า ดังในกรณีความรู้เกี่ยวกับการวิ่งเต้น เป็น สารวัตร ซึ่งนายตำรวจท่านหนึ่งเล่าว่า ¹

"ที่แรกบอกผู้บัญชาการไว้ก่อนขอให้ เสนอชื่อจากต้นสังกัดไปกรม เขาก็รับปาก แต่ ปรากฏว่าชื่อหายผมไปตาม เรื่องที่กรม เพื่อนบอกว่าไม่มีชื่อเสนอมา ผลักเลยบอกนาย (ที่เป็น นักการเมืองท่านหนึ่ง) นายเขาเลยยกหูไปบอกผู้ใหญ่ที่กรม ผู้ใหญ่เลยสั่งมาที่ น. ให้เสนอชื่อ ไปพิจารณาด้วย พอถึงกรมเขาก็ให้ลงเป็น สว.ได้"

เนื่องจากตำแหน่งที่ดีที่มีอำนาจและเป็นตำแหน่งที่ทำให้ผู้ครองตำแหน่งได้รับชื่อเสียง หรือการเลื่อนชั้นยศเร็วมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น การวิ่งเต้นจึง เป็นค่านิยมและพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ในอาชีพตำรวจปัจจุบัน โดยมีแบบอย่างที่ยับยั้งบัญชา เป็นผู้ปฏิบัติ เป็นสำคัญ ซึ่งมีแนวความ เชื่อว่าหากไม่มีการวิ่งเต้นแล้วการได้ตำแหน่งตั้งแต่ สว. ขึ้นไป เองนั้น เป็นสิ่งที่ เป็นไปได้อย่างยากมาก และทุกคนต้องวิ่งเต้น ฉะนั้นคนที่อยู่เฉย ๆ คือคนที่มองอหังง่า ค่านิยมและทัศนคติเหล่านี้ นับว่าเป็นปัญหาที่น่าสนใจอย่างหนึ่งของกรมตำรวจ ซึ่งดูยากที่จะแก้ไขเพราะผู้กำหนดนโยบาย ในระดับสูง ที่มีค่านิยมและทัศนคติ เช่นนี้มี เป็นจำนวนมาก และความผูกพันในระบบอุปถัมภ์ ที่สั่งสมไว้มากเกินกว่าจะแก้ไขในเวลาอันสั้น

พฤติกรรมของผู้บังคับบัญชา ใน เรื่องผลประโยชน์ เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงค่านิยมและ ทัศนคติอย่างหนึ่ง ซึ่งในเรื่องนี้

¹ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2527, จากนายตำรวจยศ พ.ต.ต. ซึ่งมีตำแหน่งเป็น สว. ในนครบาลท่านหนึ่ง.

ดร. ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์¹ ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาที่มุ่งหวัง

ผลประโยชน์ว่ามีอยู่ 2 รูปแบบ คือ แบบล่าเมืองขึ้นและแบบพ่อพระ

แบบล่าเมืองขึ้น คือ กลวิธีของผู้บังคับบัญชาที่มีลักษณะชอบการปกครองแบบเผด็จการใช้อำนาจเด็ดขาดบีบบังคับให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกรงกลัวในชั้นต้น การสั่งการและการควบคุมการปฏิบัติต่าง ๆ จึงเป็นลักษณะดัดไม้ข่มนาม ในทันทีที่ผู้บริหารประเภทนี้เข้ารับตำแหน่งจะมีการสั่งระดมกวาดล้างแหล่งอบายมุขอย่างเฉียบขาดและคอยติดตามผลอย่างใกล้ชิด ซึ่งจำเป็นที่ตำรวจท้องที่ในระดับสารวัตรใหญ่หรือสารวัตรผู้รับผิดชอบต้องขอเข้าพบผู้บังคับบัญชาเป็นการส่วนตัวและนำผลประโยชน์ส่งมอบแก่ผู้สั่งการตามควรแก่กรณี

แบบพ่อพระ เป็นกลวิธีที่แบบเนียนยากแก่การหยั่งรู้รวมทั้งใช้เวลามากกว่าวิธีแรก ผู้บังคับบัญชาที่นิยมใช้วิธีนี้มักจะมีบุคลิกลักษณะมนุษยสัมพันธ์ระดับสูง สภาพน่าเลื่อมใส ซึ่งเริ่มบทบาทจากการแสดงความเอาใจใส่เมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมาก ทักทายได้ถามทุกข์สุขหาโอกาสชมเชยการปฏิบัติงานตลอดจนโอภาปราศรัยกับสารวัตรใหญ่หรือสารวัตรอื่น ๆ อย่างดี และกระชับความสัมพันธ์ต่อไปจากการเชื้อเชิญไปพบปะสังสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็ทดสอบทัศนคติและเรียนรู้นิสัยของผู้ใต้บังคับบัญชา จนเมื่อมีความสัมพันธ์แนบแน่นพอควรแล้วก็ใช้ความสัมพันธ์นั้นแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ใต้บังคับบัญชา โดยรูปแบบที่อาศัยความสนิทสนมคุ้นเคยและความเกรงใจ ซึ่งเมื่อเอ่ยปากแล้วผู้ใต้บังคับบัญชาไม่อาจปฏิเสธได้

ผู้บังคับบัญชาดำรวจชั้นสูงบางนายมีค่านิยมและทัศนคติที่มองเห็นผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้แสวงหาผลประโยชน์และต้อง "ส่งส่วย" ให้แก่ผู้บังคับบัญชาตามประเพณี เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงเป็นเกราะหรือผู้พิทักษ์เมื่อมีเรื่องราวเกิดขึ้น และสนับสนุนอุ้มชูในชีวิตราชการเป็นการตอบแทน ดังนั้น หากมีผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดปฏิบัติตามค่านิยมนี้ก็จะถูกมองว่าเป็นผู้อยู่ในระบบที่ดี แต่หากทะเลยมเพิกเฉยก็จะถูกมองว่าไม่ให้ความเคารพยำเกรงหรือไม่ใช่พวกเดียวกัน การที่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงบางนายมีค่านิยมเช่นนี้ ส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาชั้นล่างต้องมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปด้วยเพื่อสนองความต้องการของผู้บังคับบัญชา ซึ่งในเรื่องนี้บางครั้งผู้ใต้บังคับบัญชาก็ไม่ยากทำดังที่มีผู้วิจารณ์ไว้ว่า²

¹ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, "อิทธิพลผลประโยชน์และพฤติกรรมในองค์การตำรวจไทย," วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 มกราคม 2528, หน้า 15-18.

² ฉัตร เชิงดอย, "เรื่องซ้ำซากจำเจในกรมตำรวจอีกสักวัน," นสพ. แนวหน้า, ฉบับวันที่ 15 สิงหาคม 2528, หน้า 5.

"อาชีพที่ไม่ต้องลงทุนอะไรเลยก็ยังขาดทุนได้เหมือนกัน เลยถามพรรคพวกตรง ๆ ว่าเมื่อรายได้ของทองที่ลดลงไปอย่างนี้ทำไมไม่บอก "นาย" ไปตรง ๆ ว่าจะขอลดยอดลงมาบ้าง เพื่อนตอบว่าไม่ได้หรอก ทำอย่างนั้นจะถูกหาว่าคิดการกระด้างกระเดื่อง เห็นคนอื่นสำคัญกว่าละซีถึงเอาใจออกห่าง แล้วท่านก็จะผูกใจเจ็บ ปะเหมาะเคราะห์ร้ายก็ไม่ต้องพูดต้องเกิดกัน"

การมีค่านิยมและทัศนคติของผู้บังคับบัญชาชั้นสูงดังกล่าวข้างต้นย่อมมีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของผู้ใต้บังคับบัญชาในทางปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงมีอำนาจบารมี ซึ่งอาจให้คุณให้โทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและโอกาสที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะผิดพลาด ถูกกลั่นแกล้งหรือต้องเข้าขอความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาชั้นสูงมีอยู่มาก ดังนั้นผู้ใต้บังคับบัญชาจึงมักโอนอ่อนผ่อนตาม ทำให้การประพฤติปฏิบัตินี้สามารถดำรงอยู่ได้ตลอดมา

(ข) การกล่อม เกลาจากกลุ่มเพื่อนร่วมงาน

กลุ่ม เพื่อนร่วมงาน ในที่นี้หมายถึงกลุ่มตำรวจที่มีชั้นยศ เสมอกันหรือยศต่างกันแต่ดำรงตำแหน่งในระดับเดียวกัน ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในกลุ่มที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน สำหรับผู้ที่มีชั้นยศสูงกว่าและมีอำนาจสั่งการนั้นอาจถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้บังคับบัญชาล่วงกลุ่มผู้ที่มีชั้นยศต่ำกว่าและอยู่ใต้ศักยภาพบังคับบัญชาก็อาจถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชา การกล่อม เกลาหรือถ่ายทอดค่านิยมและทัศนคติจากกลุ่มเพื่อนร่วมงานจะมีลักษณะคล้าย ๆ กับของกลุ่มผู้บังคับบัญชาที่กล่าวแล้ว แต่จะมีความแตกต่างกันบ้างที่การกล่อม เกลาจากกลุ่มเพื่อนร่วมงานไม่มีลักษณะอำนาจบังคับ เช่นกลุ่มผู้บังคับบัญชา ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความ เชื่อจึง เกิดจากการยอมรับโดยเหตุผลหรือคล้อยตามด้วยตนเองโดยไม่มีแรงบังคับ

การกล่อม เกลาจากกลุ่ม เพื่อนร่วมงานบางครั้ง เป็นการนำเอาประสบการณ์มาแล้วสู่กันฟัง เป็นการตักเตือน หรือการแนะนำตักเตือน ทั้งนี้โดยได้ชักจูงให้คล้อยตามแบบวิธีปฏิบัติที่ตนเห็นว่าเหมาะสมต่อการเป็นตำรวจ ซึ่งในบางครั้งสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดนั้นก็ เป็นค่านิยมและทัศนคติที่เป็นปัญหาต่อกรมตำรวจ ดังจะยกตัวอย่างพอสังเขปดังนี้

ค่านิยมและทัศนคติในเรื่องการข่มผู้ต้องหา เป็นสิ่งหนึ่งที่มีการปฏิบัติกันในกลุ่มตำรวจ โดยเฉพาะฝ่ายปฏิบัติการ บุคคลที่เป็นผู้ถ่ายทอดความ เชื่อในเรื่องนี้จุดหนึ่งก็คือกลุ่มเพื่อน ดังเช่น รอง สว.ที่ สน. แห่งหนึ่งกล่าวถึงการข่มผู้ต้องหาว่า ¹ ผู้ต้องหาคติชิงทรัพย์รายหนึ่งถูกจับได้หลังจากชิงทรัพย์ผู้หญิงพร้อมของกลางบางส่วน แต่ผู้ต้องหาไม่ยอมรับสารภาพและมีช่องทาง

¹

รอง สว.ส. ของ สน. แห่งหนึ่งกล่าวเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2528, ที่ศาลอาญา.

ผู้คิดเหตุผล การที่ตำรวจจะปล่อยให้ผู้ต้องหาประกันตัวและวิ่ง เค้นผู้คิดจนหลุดนั้น เป็นสิ่งที่ไม่อาจ หนีได้ ดังนั้นคนจึงทำการข่มผู้ต้องหานั้น ซึ่งได้ทำไปเพื่อให้ผู้ต้องหาบอกว่าผู้ร่วมกระทำผิด คือใครและอาวุธที่ใช้อยู่ที่ใด เพื่อจะได้หลักฐานที่แน่นหนาขึ้น ผู้ต้องหาจะได้ไม่ไปหลุดในชั้นศาล ปรากฏว่า เมื่อคนข่มผู้ต้องหาในคดีนี้ ผู้ต้องหาจึงรับสารภาพและให้การที่เป็นประโยชน์ แก่รูปคดีจนได้ข้อมูลชัดเจนพอที่จะฟ้องผู้ต้องหาได้ การข่มผู้ต้องหาของคุณ เป็นการทำให้ ช่วยสังคมส่วนรวมในอันที่จะกำจัดคน เลวให้หมดไป และ เป็นการกำราบผู้กระทำผิดให้ เกรงกลัวต่อกฎหมาย

ตัวอย่างที่กล่าวข้างต้นนี้อาจ เป็นวิธีหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดความคิด เห็นที่คล้อยตาม

การกล่อม เกลาโดยกลุ่ม เพื่อนร่วมงานซึ่งสำหรับบางคนการยอมรับ ในทัศนคติของการข่มผู้ต้องหา อาจมีเหตุผลที่ดีกว่านี้หรือด้อยกว่านี้ก็ ได้ แต่เมื่อบุคคลใด เริ่มยอมรับก็จะมี การปฏิบัติตามมาและ เมื่อมีการปฏิบัติครั้งแรกก็ย่อมจะมีการปฏิบัติครั้งต่อไป ซึ่งค่านิยมและทัศนคติ เรื่องการข่ม ผู้ต้องหานี้ เป็นสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างหนึ่งของสังคมตำรวจฝ่ายปฏิบัติการ การยอมรับ ในค่านิยมและทัศนคตินี้อาจ เกิดโดยความคุ้นเคย การยอมรับ ในเหตุผล การเลียนแบบพฤติกรรม หรือการถูกแรงกระตุ้นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือประกอบกันได้

กลุ่ม เพื่อนร่วมงานของตำรวจในระดับรองสารวัตรตามสถานีตำรวจต่าง ๆ มีความ สำคัญมากในการถ่ายทอดรูปแบบการทำงานแก่สมาชิกใหม่ ๆ เทคนิคการทำงานต่าง ๆ เช่น ที่เรียกกันในกลุ่มตำรวจว่า "การเป่าคดี" ชั้นเชิงลีลาในการไกล่เกลี่ยให้คดียุติ ก็อาจมีการ ถ่ายทอดหรือ เลียนแบบกัน ในชั้นนี้รวมถึงค่านิยมและทัศนคติแบบ เอาตัวรอดหรือรู้หลบ เป็นปึก ฐูลึก เป็นหางก็อาจมีการกล่อม เกลากัน ในช่วงนี้เช่นกัน ทั้งนี้โดยมี เหตุผลของผู้ปฏิบัติว่า เพื่อ ลดภาระรับผิดชอบในหน้าที่ให้น้อยที่สุด ตามสภาพปัญหาของระบบการเป่าคดี การหลบหลีก ต่าง ๆ จึงเป็นลักษณะร่วมของกลุ่มที่กลุ่มยอมรับ และมีความรู้สึก เป็นเรื่องธรรมดา ในบางครั้ง การกล่อม เกลาอาจมี เกินเลยไปถึงการสั่งสอนให้รู้จักวิธีได้มาซึ่งผลประโยชน์แก่สมาชิกใหม่ เช่น วิธีการปฏิบัติ เพื่อให้ได้รับรางวัล ลีลาหรือชั้น เชิงของการขอลินน้ำใจโดยไม่นำ เกลียด ตลอดจนชั้น เชิงการให้ความช่วยเหลือโดยใช้ความสามารถพิเศษ เฉพาะอาชีพซึ่งบางคน เรียกว่า การคอร์รัปชั่นแบบหนึ่ง

นายตำรวจระดับ รอง ผกก. นายหนึ่งกล่าวแก่เพื่อนนายตำรวจด้วยกันถึงวิธีการ ทำงานซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อความ เชื่อของผู้ฟัง เช่น กล่าวว่าคุณเองเคยยึดวิธีรับราชการโดยใช้ การทำงาน กับหน้าก้มตาทำงานด้วยความ เหน็ดเหนื่อยแต่ไม่ได้อะไรขึ้นมา แต่เมื่อตนเอง เปลี่ยนมาใช้วิธีหาผลประโยชน์ให้เจ้านายเป็นหลักคนก็เป็นที่รู้จักรักใครของเจ้านาย มีคนอุ้มชู

และรับราชการได้เจริญมาโดยตลอด ฉะนั้นขอให้เชื่อเถิดว่า ทำงานสุภาพผลประโยชน์ให้นายไม่ได้

ในบางครั้งการกล่อม เกลาอาจมาในรูปของการกล่าวคำหิพฤติกรรมของผู้หนึ่งผู้ใด แต่ปรากฏว่าต่อมาสิ่งที่คำหิพนั้นอาจจะถูกนำมาปฏิบัติเลียนแบบ เข้าในวันใดวันหนึ่ง เช่น นายตำรวจที่ชอบสั่งเกณฑ์นายตำรวจผู้อื่นซึ่งมีวิธีการประจบเอาใจนายหรือที่เรียกว่า "โหนนาย" และคำหิพฤติกรรมเป็นสิ่งที่น่าเกลียดนั้น ปรากฏว่ามี เป็นจำนวนมากที่ได้เลียนแบบลักษณะที่คนสั่ง เกดและคำหิพฤติกรรม เข้าในเวลาต่อมา หรือบางกรณีการคำหิพฤติกรรมให้กลุ่ม เพื่อนด้วยกันฟังนั้นต่อมาสิ่งที่ได้รับฟังนั้นอาจนำมาปฏิบัติก็ได้ ทั้งนี้อาจยกตัวอย่างถึงทัศนคติบางเรื่องที่จะอาจพบเห็น เช่น

"สารวัตรจราจรโรงพักโหน ๆ เขาไปโบกรถกันหน้าดำ ไม้ได้ 2 ชั้นนะ แต่คนนี่ไม่เคยออกเลยได้ 2 ชั้น แกมีวิธีการ พอถึงฤดูขอขึ้นเงินเดือนนะ แกก็ไปให้คนอื่นแกล้งร้องเรียนแกหาว่าชอบจับไม่ผ่อนผัน ทำงานเข้มงวดเหลือเกิน พอร้องเรียนไป เรื่องก็ลงมามีนายต่าง ๆ ให้นายรู้จักแกก็ชี้แจงไปด้วยว่าผมถูกกลั่นแกล้งที่ถูกร้องเรียนเพราะทำงานมาก ยังจี่ ๆ นายก็เห็นว่าเอาไฉนทำงานเลยมีเรื่อง พอขอขึ้นแกก็เอาผลดีที่จับกุมเตรียมไว้เสนอให้นายดูด้วย คูมเลยได้ 2 ชั้น"¹

ค่านิยมและทัศนคติที่ได้จากกลุ่ม เพื่อนร่วมงานบางครั้งเกี่ยวกับแบบของการทำงาน ซึ่งอาจถูกกล่อม เกลาในสิ่งที่ไม่ตรงต่อนโยบายของกรมตำรวจ ดังเช่น นายตำรวจผู้หนึ่งกล่าวถึงวิธีการทำงานที่ได้ผลสัมฤทธิ์ของตนว่า²

"เวลาเดือนพวกกินเหล้าดึก ๆ ได้ฤกษ์แพลตชอบร้องเพลงส่งเสียงดัง เดือนเท่าไรก็ไม่เชื่อ ใช้วิธีนี้เอาก้อนหินขว้างกลางวงเหล้าคูมแล้ววิ่งหนี ทำบ่อย ๆ ก็ไม่มีใครกล้ามากินอีก หายเจียมได้ผลกว่าวิธีเดือนเพราะเดือนแล้วไม่มีคนเชื่อ มีอีกแห่งตั้งวงกินเหล้าในซอย ๆ มันลึกแล้วเที่ยวเปิดกระโปรงผู้หญิง คราวนี้เอาปืนยิงนกยิงคูม เลยแล้วขับรถหนี นั่นแหละจึงเลิก พวกนี้ต้องใช้วิธีนี้"

ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า กลุ่มเพื่อนร่วมงานมีอิทธิพลสำคัญอย่างหนึ่งต่อตำรวจ ในอันที่จะมีค่านิยมและทัศนคติคล้ายคลึงตามกลุ่ม เพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมใกล้ชิดตำรวจ

¹ สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2528. จากนายตำรวจระดับรอง สว. สังกัดสันติบาลท่านหนึ่งระหว่างสนทนาในกลุ่มเพื่อนที่พัทยา จังหวัดชลบุรี.

² จากการสนทนา กับนายตำรวจระดับรอง สว. เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2528. โดยเล่าวิธีการทำงานเมื่อครั้ง เป็นหัวหน้าสายสืบที่ สน. แห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ.

อย่างหนึ่ง และนอกจากจะมีกลุ่มผู้บังคับบัญชาและกลุ่ม เพื่อนร่วมงานแล้วผู้ได้บังคับบัญชาก็ เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญอย่างหนึ่งของตำรวจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อตำรวจ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ ดังต่อไปนี้ คือ

(ค) การกล่อม เกลาจากกลุ่มผู้ได้บังคับบัญชา

กลุ่มผู้ได้บังคับบัญชา เป็นสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างหนึ่งของอาชีพ ตำรวจที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของตำรวจ ผู้ได้บังคับบัญชาบางคนมีลักษณะประจบสอพลอ บางคนมีลักษณะชอบใส่ร้ายป้ายสี บางคนมีลักษณะผลประโยชน์กำหนดคือมอง เห็นผลประโยชน์ สำคัญที่สุดและมีความสามารถโน้มน้าวผู้บังคับบัญชาได้ด้วยผลประโยชน์ การมีค่านิยมและทัศนคติ ที่เป็นปัญหาของผู้ได้บังคับบัญชาได้ส่งผลกระทบต่อความ เชื่อของผู้บังคับบัญชาด้วย นายตำรวจจำนวนมาก มีบุคลิกลักษณะและความ เชื่อที่สอดคล้องกับผู้ได้บังคับบัญชา เมื่อคลุกคลีหรือใกล้ชิดเป็น เวลานาน บางคนมีความ เชื่อสอดคล้องกับผู้ได้บังคับบัญชาในบาง เรื่อง

ผู้ได้บังคับบัญชาชายศนายดาตำรวจรายหนึ่งได้กล่าวถึงค่านิยมและทัศนคติทางอำนาจนิยม ของตนให้ผู้บังคับบัญชาฟัง ซึ่งอาจส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงทางความ เชื่อ ดังที่ ¹

"เจ้าที่ไม่เขียนคนไม่กลัวครับ ไปเรียกมันมามันก็ไม่มา ไปพูดดี ๆ ด้วยไม่มีทาง ตำรวจต้องจับต้องเขียนชน เป็นชนครับคนถึงจะกลัว คราวนี้เรียกใคร ๆ ก็มา ไม่เรียกก็มา สมัยผม เป็นสายสืบพญาไท 7-8 ปีมาแล้ว พวกโรงแรมมันกลัวตำรวจมาก ถ้าไปจับบอกให้เปิด ไม่เปิดพัง เข้าไปเลย เพื่อนผมเอาปืนยิงลูกกัญแจเนี่ยทะเล ไม่มีเรื่องไม่มีเรื่องเรียน"

และในอีกมุมหนึ่งผู้ได้บังคับบัญชาอาจจะกล่อม เกลาผู้บังคับบัญชาให้เป็นคนไม่กล้า ทำงาน หรือเลือกทำงานเฉพาะโอกาส เช่น การชี้แนะว่ากิจการที่ผิดกฎหมายโดยทั่วไป จะมีผู้มีอิทธิพลหรือมีข้าราชการผู้ใหญ่หนุนหลัง การเข้าไปจับกุมจะต้องมีผู้ใหญ่มาขอหรือติดใจ กับผู้ใหญ่ โดยเฉพาะกิจการที่เกี่ยวกับสถานบริการ สวมคมบิลเลียด เป็นต้น ฉะนั้น การ ปฏิบัติตามกฎหมายไม่สามารถนำมาใช้ได้โดยเสมอภาคกัน การทำการใด ๆ ต้องพิจารณา ดูภูมิหลังของผู้ที่จะดำเนินการด้วยว่าใครมี เส้นมีสายเพียงใด

ผู้ได้บังคับบัญชารายหนึ่งได้แสดงให้เห็นถึงวิธีโน้มน้าวผู้ฟังให้มีค่านิยมและทัศนคติ ที่เกลียดผู้บังคับบัญชาซึ่งทำงานโดยไม่มี การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม หรือไม่ปฏิบัติตาม

¹

สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2527, จากตำรวจยศ ต.ต. นายหนึ่ง เล่าถึงทัศนะในสมัย เป็นสายสืบ สน.พญาไท.

แบบธรรม เขียม เรื่องแม่สรผลประโยชน์โดยชี้ให้เห็นว่า ผู้บังคับบัญชา เช่นนี้ เป็นบุคคล
ที่เห็นแก่ตัว กล่าวคือ ¹

"หมกถั่วคนนะเขียนายที่มีขลาดคือนายที่เห็นแก่ตัว สารวัตรใหญ่แก็เป็นคนรวย
แก็ไม่เคยล่าบาก แก็ไม่เคยนึกถึงลูกน้องว่าจะเป็นอย่างไร จะเอาอะไรกัน หัวหน้าสายสืบ
จะอยู่ได้อย่างไร น้ำมันโรงพักให้วันละ 50 บาท แต่ผมใช้วันละ 300 บาท ช่วงระดม
รถออก 3 คัน หมกถั่วส่วนตัว ลูกน้องผมรับผิดชอบไม่ต้องไปตีไปปิ่น ผมจัดการหมด สารวัตรใหญ่
ไม่เคยสนใจ รายได้โรงพักก็ไม่มี ทีละ 100-200 ก็ไม่ยอมให้มี มีแต่ค้ายกับค้าย

สารวัตรใหญ่ประชุมบอกใครเถียงเกิน 3 ครั้งไม่ได้ พุดจบผมลุกเถียงครั้งที่ 4
ทันทีเลยแก็เลยเถิดคี่หน้าผม ย้ายผมออกจากหัวหน้าสายสืบ ทั้ง ๆ ที่ผมได้ที่ 1 ของ บชน.
โรงพักอย่างนี้ได้ที่ 1 ไม่มีใครทำได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีผู้หญิง ไม่มีโรงแรม ไม่มีบ่อน"

นายตำรวจผู้นั้นกล่าวถึงสารวัตรใหญ่ว่าเป็นบุคคลที่มีฐานะดี และไม่ต้องการเข้าไป
หัวพันกับกิจการที่ผิดกฎหมายใด ๆ ฉะนั้นจึงไม่ยอมให้มีในท้องที่ซึ่งการกระทำ เช่นนี้ผู้ให้สัมภาษณ์
กล่าวว่า เป็นวิธีการของคนเห็นแก่ตัว และขี้ขลาดเพราะโดยแบบธรรม เขียมแล้วหัวหน้าหน่วย
ควรรับผิดชอบในเรื่องทรัพยากรการบริหารแก่ลูกน้อง เพื่อเป็นปัจจัยในการทำงานให้เพียงพอ
เมื่อสารวัตรใหญ่ไม่หาทรัพยากรและ เทิก เจยต่อทรัพยากรส่วนเกินที่ลูกน้องต้องจ่ายไปเอง
สารวัตรใหญ่จึง เป็นคนที่ใช้ไม่ได้ในสายตาของผู้ถูกสัมภาษณ์ และนี่เป็นอีกจุดหนึ่งที่อาจชี้ให้เห็น
ว่าการ เป็นคนดีหรือคนบริสุทธิ์ในระบบที่ไม่ยอมรับในบาง เรื่องนั้น ก็เป็นการเดินสวนทางกับ
ค่านิยมของระบบซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางความคิด เห็นขึ้น และอาจกลายเป็นบุคคลที่เห็นแก่ตัว
หรือคนขี้ขลาดในสายตาของผู้ที่คุ้นเคยกับค่านิยมของระบบดังที่กล่าวมา

การกล่อม เกลาที่อาจได้จากผู้ได้บังคับบัญชานั้น ในบางครั้งก็อาจได้มาจากประสบการณ์
ที่ถูกผู้ได้บังคับบัญชาหลอกหลวง ทำให้ผู้บังคับบัญชามีทัศนคติต่อผู้ได้บังคับบัญชาที่เปลี่ยนไป
สิ่งเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นเสมอ ๆ แก่นายตำรวจที่เข้ามาสู่ระบบใหม่ นายตำรวจท่านหนึ่งกล่าวว่า
ผู้ได้บังคับบัญชาชั้นประทวนได้สอนให้ เป็นคนที่ไม่ไว้ใจคนอื่น เพราะ เคยถูกผู้ได้บังคับบัญชาหลอก
หรือสอนมวยให้ การกล่อม เกลานั้นอาจจะไม่เป็นการกล่อม เกลาโดยตรงจากการพูดคุย แนะนำ
หรือการถูกหลอกดังที่กล่าวแล้ว ในบางกรณีแบบพฤติกรรมของผู้ได้บังคับบัญชาก็เป็นตัวอย่างที่มี

¹ สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2528, จากนายตำรวจยศ ร.ต.ท.
ตำแหน่งรองสารวัตรในสถานีตำรวจนครบาลแห่งหนึ่ง.

อิทธิพลต่อความคิดได้ เช่น สภาพแวดล้อมของผู้ได้บังคับบัญชาที่ติดสุรา หรือ เล่นการพนัน และได้รับผลร้ายจากสิ่ง เหล่านั้นอาจ เป็นแบบอย่างให้ผู้พบ เห็นหลัก เสี่ยงไม่ปฏิบัติ บางครั้ง ผู้ได้บังคับบัญชาซึ่งมีแบบพฤติกรรมที่แสวงหาผลประโยชน์และมีความ เป็นอยู่ที่สุขสบาย มีความ เจริญก้าวหน้าในชีวิตราชการก็อาจ เป็นแบบพฤติกรรมที่ผู้บังคับบัญชา เลียนแบบหรือเปลี่ยน ทศนคติบางอย่างตามไปด้วย

เนื่องจากผู้ได้บังคับบัญชามีความสำคัญในการทำงานของตำรวจ และเป็นตัวจักร ที่จะสร้างผลงานหรือชื่อเสียงให้กับผู้บังคับบัญชา ดังนั้น การเข้าถึงจิตใจผู้ได้บังคับบัญชาจึงเป็น หลักการที่สำคัญอันหนึ่งของอาชีพตำรวจ ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ดีแล้วก็หมายถึงการพยายามปรับ ค่านิยมและทัศนคติให้ใกล้เคียงกับผู้ได้บังคับบัญชานั้นเอง ตำรวจในบางหน่วยเช่น ดชด. มี ผู้ได้บังคับบัญชาดื่มสุราและ เล่นการพนัน ผู้บังคับบัญชาหลายรายที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับ ผู้ได้บังคับบัญชาได้ในสิ่ง เหล่านี้ ปรากฏว่าเป็นที่รักใคร่เคารพยกย่องของผู้ได้บังคับบัญชา อย่างยิ่ง ในบางหน่วย ผู้ได้บังคับบัญชาไม่ชอบการใช้ระเบียบวินัยโดยเคร่งครัด เช่นงาน ด้านสายสืบ ผู้บังคับบัญชาก็จำต้องปรับตัวให้เข้ากับแบบธรรมเนียม เหล่านี้ด้วย ดังนั้นค่านิยม และทัศนคติของกลุ่มผู้ได้บังคับบัญชาจึงมีอำนาจแผ่อย่างหนึ่งซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องนึกถึง การ ทำตัวให้ขัดกับค่านิยมและทัศนคติของผู้ได้บังคับบัญชาจะส่งผล ให้ถูกผู้ได้บังคับบัญชา เกลี่ยดขัง และมีผลต่อ เนื่องมาถึงการ ทำงาน ดังนั้นผู้บังคับบัญชาที่มีความสามารถจะต้อง เข้าใจและ พยายามปรับค่านิยมกับทัศนคติให้เข้ากับผู้ได้บังคับบัญชาให้ได้ แม้ว่าค่านิยมและทัศนคติบางอย่าง จะขัดแย้งต่อความรู้สึกของผู้บังคับบัญชาก็ตาม เหล่านี้ เป็น เหตุผลที่จะอธิบายได้ว่าค่านิยม และทัศนคติที่เป็นปัญหาต่อกรมตำรวจหลายประการ เข้ามา เป็นที่ยอมรับของนายตำรวจได้อย่างไร

2.2 กลุ่มผู้ต้องหา ประชาชน กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผู้ซึ่งมาติดต่อสัมพันธ์กับงานในหน้าที่ตำรวจนั้นมี เป็นจำนวนมาก และที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ต้องหา ประชาชน กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มแต่ละกลุ่มล้วนมีผลประโยชน์ ของกลุ่มคนละแบบ แต่กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ต่าง เข้ามาสัมพันธ์กับตำรวจโดยมีจุดมุ่งหมายที่คล้ายกันคือ เพื่อต่อรองผลประโยชน์ของตนกับตำรวจ หรือ เข้ามาเพื่อผลอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่ง เมื่อเปรียบ เทียบ กับระบอบใหญ่จะเห็นได้ว่า ในเรื่องนี้มีลักษณะคล้ายกับระบบกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ ที่ต้องการ มีส่วนในการปกครองของรัฐหรือต่อรองอำนาจของรัฐ เช่นกันตำรวจ เป็นผู้มีอำนาจและอำนาจ ของตำรวจอาจมีผลกระทบกระ เทือนถึงกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่กลุ่มต่าง ๆ จะ

เข้ามาหาตำรวจในลักษณะของการต่อรองบางสิ่งบางอย่างเพื่อผลประโยชน์ ซึ่งบุคคลในแต่ละกลุ่มมีอยู่ร่วมกัน เช่น ผู้ต้องหา ต้องการให้ตำรวจช่วยเหลือให้พ้นคดี หรือได้รับโทษน้อยที่สุด ประชาชนธรรมดาที่มีความต้องการการปกป้องพิทักษ์ทรัพย์สินหรือสวัสดิภาพเป็นพิเศษ กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ไม่ต้องการให้ตำรวจแตะต้องผลประโยชน์ของตนหรือให้เก้อกูลผลประโยชน์ของตน

การใช้อำนาจและการต่อรอง

สาเหตุหนึ่งที่กลุ่มต่าง ๆ เข้ามาต่อรองหรือสัมผัสกับตำรวจก็เนื่องจากอำนาจของตำรวจ เพราะตำรวจเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐให้เป็นเจ้าพนักงานที่สามารถใช้กฎหมายได้แทบทุกฉบับ เพื่อควบคุมพฤติกรรมคนในรัฐ และปกครองพลเมืองให้อยู่ในกฎเกณฑ์ที่ดี การใช้อำนาจของตำรวจจึงเป็นสิ่งที่กลุ่มต่าง ๆ เข้ามาต่อรองเพื่อมิให้กระทบกระเทือนผลประโยชน์ของตน หรือสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน

การมีอำนาจหน้าที่ (authority) ของตำรวจ ได้ส่งผลให้ตำรวจมีอำนาจบริหารหรืออำนาจแฝงบางประการ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปให้ความยำเกรงต่อตำรวจ เพราะตำรวจมีความสามารถที่จะใช้อำนาจได้ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องต่อรองกับตำรวจอย่างยิ่งไม่ว่าในยามที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่หรือในยามปกติ กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีความจำเป็นต้องใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อให้ตำรวจใช้กฎหมายกระทบกระเทือนกลุ่มของตนให้น้อยที่สุด ซึ่งในบางครั้งก็ใช้ผลประโยชน์เข้าแลกเปลี่ยน บางครั้งก็ใช้อำนาจที่เหนือกว่าบังคับตำรวจให้ยอมตาม อำนาจของตำรวจจึงเป็นสาเหตุของการเข้ามาต่อรองจากกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้มีการใช้หรือไม่ใช้อำนาจโดยสอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มนั้น ๆ

และด้วยเหตุนี้ค่านิยมและทัศนคติของกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาสัมผัสกับตำรวจก็ย่อมมีการถ่ายทอดและกล่อมเกลารตำรวจในแนวทางที่กลุ่มนั้น ๆ ต้องการ ซึ่งค่านิยมและทัศนคติเหล่านี้เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามีจุดยืนอยู่ที่การได้อภิสิทธิ์เหนือกฎหมายหรือการได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษ เป็นสำคัญ ซึ่งล้วนแต่เป็นแบบของค่านิยมและทัศนคติที่เป็นปัญหาต่อกรมตำรวจ ทั้งนี้ อาจกล่าวถึงลักษณะของการกล่อม เกลาจากแต่ละกลุ่มและวิธีการอัน เป็นปัญหาได้ดังต่อไปนี้

(ก) กลุ่มผู้ต้องหาและประชาชน

กลุ่มผู้ต้องหาและประชาชน เป็นสภาพแวดล้อมประจำวันของงานตำรวจ เนื่องจากงานในหน้าที่ของตำรวจต้องสัมผัสกับประชาชนและผู้กระทำผิดต่าง ๆ การปฏิบัติต่อ

กลุ่มทั้งสองของตำรวจนั้นมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยเลือกปฏิบัติต่อประชาชนทั่วไปแบบหนึ่ง และปฏิบัติต่อผู้ต้องหาอีกแบบหนึ่ง แต่เนื่องจากในบางครั้งกลุ่มผู้ต้องหาหรือผู้กระทำผิดนี้มักจะแอบแฝงอยู่อย่างประชาชนธรรมดา ดังนั้นจากประสบการณ์ที่เคยชินกับการทำงานที่สัมผัสกับกลุ่มผู้ต้องหาจึง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตำรวจบางคนดูมีค่านิยมและทัศนคติที่เป็นคนข้างสงสัย มีลักษณะมองคนในแง่ร้ายหรือไม่ไว้วางใจใคร ค่านิยมและทัศนคติเหล่านี้มีผลต่อความรู้สึกของประชาชนในทางลบ เมื่อได้รับการปฏิบัติจากตำรวจ ในบางกรณีเช่นในคดีความผิดสุ่มที่เกี่ยวกับคดีจราจรหรือเทศกาล ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยมีทัศนคติว่าผู้กระทำผิดคือผู้ต้องหาตามกฎหมาย แต่ประชาชนผู้กระทำผิดมีความรู้สึกว่าคุณคือประชาชนธรรมดา ดังนั้นเมื่อตำรวจปฏิบัติต่อประชาชนแบบผู้ต้องหาจึงเกิดความรู้สึกขัดแย้งขึ้นต่อผู้ได้รับการปฏิบัติ เพราะผู้ต้องหาไม่รู้สึกว่าตนเป็นกลุ่มเดียวกับประชาชนธรรมดา ดังนั้นการปฏิบัติตามหน้าที่ของตำรวจจึงดูรุนแรง และไม่สมควรต่อประชาชน แต่นอกเหนือจากคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้แล้ว ในคดีความผิดที่ร้ายแรงขึ้นกลุ่มผู้ต้องหาก็กจะแยกออกจากกลุ่มประชาชนอย่างเห็นได้ชัด ค่านิยมและทัศนคติของกลุ่มผู้ต้องหาที่มีต่อตำรวจก็จะมีแตกต่างจากประชาชนออกไป แต่ลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหา คือ ไม่ต้องการได้รับโทษหรือพยายามหลีกเลี่ยงการดำเนินการตามกฎหมายทุกวิถี และจะด้วยวิธีใดก็ตาม ผู้ต้องหาก็กใช้วิธีการชักจูงใจตำรวจด้วยผลประโยชน์ข้อแลกเปลี่ยนที่เป็นผลงานให้ตำรวจ หรือการใช้อำนาจบีบบังคับให้ยอมคล้อยตาม การมีค่านิยมและทัศนคติที่ไม่ต้องการรับโทษตามกฎหมาย ได้ส่งผลต่อค่านิยมและทัศนคติในแบบที่เป็นปัญหาของกรมตำรวจตามมา กล่าวคือ ตำรวจบางคนเริ่มมีค่านิยมและทัศนคติต่อผู้ต้องหาแต่ละประเภทแตกต่างกัน ดังเช่น ตำรวจบางคนมีค่านิยมและทัศนคติให้ความไม่เสมอภาคกันต่อผู้ต้องหาที่มีอำนาจ หรือผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยจะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจดีหรือระแวงระวังกว่าผู้มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำ ปฏิบัติต่อผู้มีอำนาจ หรือมีอิทธิพลในแบบที่แตกต่างกับผู้ที่ไม่มีอำนาจ ในบางกรณีผู้ต้องหาสามารถร้องเรียนตำรวจต่อผู้บังคับบัญชาหรือต่อสื่อมวลชน เป็นผลให้ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ต้องถูกสอบสวนหรือถูกลงโทษจากผู้บังคับบัญชา การร้องเรียนได้กลายมาเป็นอำนาจต่อรองของผู้ต้องหาอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดตำรวจบางคนเกิดค่านิยมและทัศนคติที่จะหลีกเลี่ยงการถูกร้องเรียน โดยการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องใช้ความเพียร ซึ่งในบางครั้งก็เป็นผลเสียต่อราชการหรือประชาชนผู้เกี่ยวข้อง

อิทธิพลของผู้ต้องหาหรือกลุ่มผู้กระทำผิดอาจจะเห็นได้จากทัศนคติของตำรวจที่มีต่อกลุ่มนั้น ๆ เช่น ตำรวจบางคนจะมีความรู้สึกต่อผู้ต้องหา พวกนักการพนัน หรือ ผู้เสพยาเสพติด ในทาง เห็นอกเห็นใจมากกว่าผู้ต้องหาลักทรัพย์หรือชิงทรัพย์ ทั้งนี้ เพราะผู้ต้องหาสองกลุ่มแรก

มักจะไม่ต้องสู้ชีวิตขึ้น เมื่อมีการจับกุมและสามารถทำให้ตำรวจมีความเห็นใจและยอมรับปัญหา
ภูมิหลังของบุคคล เหล่านี้ได้สำเร็จระดับหนึ่ง ในขณะที่ผู้ต้องหาในจำพวกลักทรัพย์หรือชิงทรัพย์
ไม่ได้รับความเห็นใจ เช่นนั้นและตำรวจ เหล่านั้นจะมีทัศนคติว่า เป็นอันตรายต่อตำรวจหรือสังคม
มากกว่าพวกแรก

พฤติกรรมของผู้ต้องหาในคดีต่าง ๆ ซึ่งได้กระทำผิดในแบบที่แตกต่างกันออกไป
ได้กลายเป็นสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยและจำเจของอาชีพตำรวจ จนอาจกลายเป็นสิ่งที่ตำรวจ
บางคนยอมรับในธรรมชาติของความผิดเหล่านั้น เช่น การล่อโก่ง การเอารัดเอาเปรียบในสังคม
เป็นธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคมในลักษณะมีใครยาวสาวได้สาวเอา และใครที่มีโอกาส
จะกอบโกยก็ย่อมจะกระทำด้วยกันทั้งนั้น หรือความผิดที่เกี่ยวกับการค้าประเวณี เป็นสิ่งที่
เกิดขึ้นด้วยความจำเป็นและน่าเห็นใจ ความผิดบางอย่างผู้ต้องหาสามารถจะทำให้ตำรวจ
บางคนละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จโดยใช้ผลประโยชน์หรือความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น
ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ความผิดเกี่ยวกับสถานบริการ ซึ่งตำรวจบางคนถูกกล่อมเกล่าให้
ยอมรับว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยที่ไม่ใช่สิ่งเลวร้ายและบางครั้งก็จำเป็นต้องมีในสังคม การยอม
ให้มีการกระทำผิดเกินเลยบ้างก็ไม่ใช่สิ่งเสียหายแต่กลับได้ประโยชน์อีก คือ ได้มิตร ได้บุญคุณ
หรือได้ผลประโยชน์

ตัวอย่างหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับกลุ่มผู้กระทำผิดบางประเภทของตำรวจ
อาจเห็นได้จาก การที่ตำรวจยอมรับใจรักลับใจหรือใจที่ช่วยตำรวจปราบโจร ดังเช่น
ครั้งหนึ่งนายตำรวจชั้นผู้บัญชาการในจังหวัดภาคใต้ท่านหนึ่งได้ริเริ่มและสนับสนุนนโยบายใจ
ปราบโจรขึ้น ด้วยการนำเอามือปืนรับจ้างที่กลับใจหลายคนในเขตมาประชุมและสั่งให้
มือปืนเหล่านั้น เป็นหู เป็นตาให้ตำรวจ เพื่อปราบปรามพวกฉกชิงวิ่งราวซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก
จนตำรวจดูแลไม่ทั่วถึงในครั้งนั้นผู้บัญชาการท่านนั้นได้กล่าวว่า ให้มือปืนเหล่านั้นตบสังสอนหรือ
ห้ามปรามพวกฉกชิงวิ่งราวได้ถ้าเห็น เพราะเชื่อว่าโจรรุ่นเล็กย่อมเกรงกลัวรุ่นที่ใหญ่กว่าและ
หากตบสังสอนพวกฉกชิงวิ่งราวแล้วมีเรื่องก็พร้อมที่จะออกค่าปรับให้¹

การนำเอาผู้กระทำผิดมาช่วยงานตำรวจที่เรียกว่า "สาย" หรือ "นิ้ว" ของตำรวจนั้น
บางครั้งได้ก่อผลดีต่องานตำรวจอย่างยิ่งเพราะปรากฏว่าคดีใหญ่ ๆ ซึ่งมีเงื่อนงำสุดวิสัยที่
ตำรวจจะสืบสวนได้จำนวนมากสามารถคลี่คลายออกมาได้โดยใช้บุคคลประเภทนี้ ผลสำเร็จ
ของการที่ตำรวจยอมรับผู้กระทำผิดมาช่วยทำงานส่วนหนึ่งอยู่ที่ความสามารถที่ผู้กระทำผิดหรือ
สายนั้นมีแต่อีกส่วนหนึ่งที่อาจมองข้ามไปคือการยอมรับที่เกิดจากการกล่อมเกล่าตำรวจโดย

¹"มือปืนกับมือกฎหมาย", ประชาชาติรายสัปดาห์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 148 วันที่ 16
กันยายน 2519, หน้า 30.

ผู้กระทำผิดหรือสายด้วย นายตำรวจท่านหนึ่งซึ่งมีความสามารถในการจับกุมคนร้ายคดีสำคัญจำนวนมากยอมรับว่า เมื่อหลังความสำเร็จอยู่ที่การใช้สายซึ่งเป็นโจรนั่นเอง การที่ตำรวจมีค่านิยมและทัศนคติที่เห็นว่าการทำงานจำเป็นต้องใช้สายหรือใช้โจรนั้นทำให้ตำรวจบางคนตอบแทนบุญคุณสายเหล่านั้นด้วยการช่วยเหลือปกป้องหรืออุ้มชูสายตามมา แต่ขณะเดียวกันก็มีตำรวจบางคนเห็นว่า การที่ตำรวจคบหาสมาคมกับผู้กระทำผิดหรือโจรโดยละเว้นไม่จับกุมนั้น เป็นสิ่งที่เลวร้ายและมองตำรวจที่มีค่านิยมและทัศนคติไม่ตรงกันไปในแง่ลบ บางครั้งความขัดแย้งด้านความคิดได้ก่อให้เกิดการกล่าวร้ายและโจมตีกัน เช่น โจมตีว่าได้รับผลประโยชน์จากผู้กระทำผิด หรือโจมตีว่าเป็นตำรวจประเภท เลี้ยงโจร ความขัดแย้งของแนวความคิดตำรวจทั้งสองแนวนี้ยังไม่เป็นที่ยุติว่าฝ่ายใดจะมีคุณความดีหรือกระทำถูกต้องกว่ากัน แต่สิ่งหนึ่งซึ่งอาจเห็นได้ก็คือ อิทธิพลทางด้านค่านิยมและทัศนคติที่ตำรวจส่วนหนึ่งจะต้องได้รับจากกลุ่มผู้กระทำผิดหรือสายเหล่านี้ ซึ่งสามารถทำให้ตำรวจบางคนยอมรับ เหาบुकลประเภทนี้มาร่วมทำงานและเลิกเกลียดชังได้เป็นผลสำเร็จ

ผู้กระทำผิดบางประเภทมีส่วนกล่อม เกลาตำรวจให้มีทัศนคติหรือพฤติกรรมบางอย่างโดยไม่เจตนา เช่น การที่ผู้กระทำผิดมักจะเกรงกลัวตำรวจที่พูดกระโชกโฮกฮากหรือใช้วิธีรุนแรงและมักให้ความร่วมมืออย่างดีนั้น ทำให้ตำรวจผู้นั้นมีความเชื่อมั่นในพฤติกรรม เดิมทีนั้นว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมักปรากฏว่า เมื่อเปลี่ยนไปใช้การพูดจาด้วยดี หรือด้วยเหตุผลแล้ว จะไม่ได้ผล ตำรวจบางคนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ใช้กับผู้ต้องหาหรือผู้กระทำผิดหลาย ๆ ประเภทว่า ควรใช้วิธีใดและควรสร้างสถานการณ์แบบใดเพื่อให้ได้ความจริง ซึ่งบางอย่างก็อาจเกินเลย เช่น ความเชื่อที่ว่าคนจะพูดความจริงเมื่อเกิดความกลัว หรือความเชื่อว่าจะมีคนจะพูดความจริงเมื่อถูกสร้างสถานการณ์ว่าจะต้องตาย เป็นต้น ค่านิยมและทัศนคติที่เกิดจากประสบการณ์เหล่านี้มักจะปรากฏว่า เกิดขึ้นกับตำรวจสายปฏิบัติการจำนวนมาก ซึ่งไม่เป็นที่เข้าใจหรือยอมรับต่อตำรวจสายอื่นหรือประชาชนทั่วไป จึงมักจะถูกมองว่าการสร้างสถานการณ์เหล่านั้นเป็นสิ่งที่โหดร้าย ไร้ศีลธรรม หรือเป็นสิ่งที่เลวร้ายอย่างไม่อาจให้อภัยได้

แบบพฤติกรรมของผู้ต้องหาบางอย่างสร้างความไม่แน่ใจในจุดยืนของตำรวจและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมหรือทัศนคติเดิมได้ เช่น ตำรวจบางคนอาจเห็นผู้กระทำผิดกฎหมายที่ประสบความสำเร็จสามารถก้าวขึ้นมาสู่ความมั่งคั่งและอำนาจวาสนา เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป ทำให้ตำรวจไม่แน่ใจในจุดยืนของความเป็นคนดีแต่ยากจน หรือการเป็นผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์แต่มีมั่งคั่ง ตัวอย่างในเรื่องนี้คือ นักการเมืองระดับท้องถิ่นจำนวนมาก

หรือคหบดีหลายคนที่ยกย่องในสังคมก็สร้างตัวและชื่อเสียงขึ้นมาจากการกระทำผิดกฎหมาย หรือมีกิจการที่ผิดกฎหมายอยู่เบื้องหลัง แบบอย่างเหล่านี้อาจกล่อม เกลาให้ผู้พบเห็นมีความรู้สึกที่มองโลกไปในทางไม่ดีหรือมีความเชื่อในลักษณะทำชั่วได้ดี เกิดขึ้นได้

สำหรับกลุ่มประชาชนแล้วการที่ประชาชนเข้ามาหาดำรวจนั้น ก็ด้วยความต้องการความช่วยเหลือจากตำรวจ ความต้องการให้ตำรวจตัดสินคดี ดำเนินการบางอย่าง หรือต้องการบริการจากตำรวจ เช่นการมาแจ้งความ การเป็นคู่กรณีในคดีใดคดีหนึ่ง การฟ้องร้องคดีความ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องแสดงทัศนคติของคนในสิ่งที่เกิดขึ้นในลักษณะที่ทำให้ตำรวจเห็นว่าตนเป็นฝ่ายถูกในกรณีนั้น ๆ การถ่ายทอดทัศนคติของประชาชนเหล่านี้โดยมีผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้งได้ส่งผลถึงการกล่อม เกลาค่านิยมและทัศนคติของตำรวจในระยะยาว เมื่อตำรวจได้รับการกล่อม เกลาในลักษณะที่คล้ายคลึงกันในหน้าที่ประจำวันอยู่เสมอ และเป็นเวลานาน ได้ส่งผลต่อค่านิยมและทัศนคติของตำรวจในอันที่จะมองโลกในทัศนะที่คุ้นเคยนั้น ๆ ซึ่งบางครั้งก็เป็นทัศนคติที่เป็นปัญหาต่อกรมตำรวจ เช่น ทัศนคติที่เห็นว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นสิ่งที่ดีกว่า เป็นศัตรูกัน และการสร้างบุญคุณโดยการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายบางประการ เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งในเรื่องนี้จะพบคำพูดเสมอ ๆ ในลักษณะนี้ เช่น เขาพวกไว้ดีกว่า หรือเอาไว้ฟังก์กันในวันหน้า วันหลัง เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ดีแล้วค่านิยมและทัศนคติในแบบนี้ก็คือการสอนให้ตำรวจปฏิบัติต่อประชาชนโดยไม่เสมอภาคกันนั่นเอง

กลุ่มประชาชนที่เข้ามาสัมผัสกับตำรวจอาจเป็นส่วนในการกล่อม เกลาดำรวจด้วยค่านิยมและทัศนคติที่เป็นปัญหาอื่น ๆ เช่น ค่านิยมของสังคมไทยที่ผิดต่าง ๆ นอกจากนี้กลุ่มประชาชนยังอาจรวมตัวกันแบบกลุ่มทางการเมือง เพื่อเข้ามามีอิทธิพลต่อการบริหารงานของตำรวจได้ ดังเช่น มีกรณีตัวอย่างในท้องที่ สน.แห่งหนึ่งในนครบาล กล่าวคือ ได้เกิดมีกลุ่มประชาชนในหลายอาชีพซึ่งอยู่ในท้องถิ่นรวมตัวกัน เป็นองค์กร เรียกว่ากลุ่มชาวบ้านอาสา ได้เข้ามาสร้างความสัมพันธ์กับตำรวจท้องที่โดย เข้ามามีการเกื้อกูลแบบประสานประโยชน์กับตำรวจ เช่น รวบรวมเงิน เป็นสวัสดิการส่วนรวมแก่สถานี ช่วยเหลืองานตำรวจ สนับสนุนนายตำรวจบางคนให้มีชื่อเสียงโดยการสนับสนุนต่อผู้บังคับบัญชาชั้นสูง และสื่อมวลชนด้วยการให้พลังของกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันก็ค้ำรองให้ตำรวจผู้กำหนดนโยบายของสถานีส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจตราและให้บริการในเขตชุมชนเป็นพิเศษ ซึ่งส่งผลดีต่อประชาชน ตัวแทนมวลชนเหล่านั้นได้รับความไว้วางใจและชื่อเสียงจากประชาชนในท้องถิ่นอันอาจเป็นก้าวแรกของการสมัครเป็นผู้แทนใด ๆ การเข้ามามีบทบาทของกลุ่มประชาชนดังกล่าวในระยะที่เกิดขึ้นนั้น ได้ส่งผล

คัดตำรวจในสถานีนั้นอย่างสูงในอันที่จะมีค่านิยมและสำนึกในแบบที่เป็นตำรวจของมวลชน
 ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเจตนารมณ์ของกลุ่มและแตกสายกลุ่มไป ลักษณะของตำรวจแบบมวลชน
 นั้นจึงค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นในลักษณะเดิม แต่สิ่งเหล่านี้ก็อาจเป็นตัวอย่างที่อาจยืนยันได้ว่า
 กลุ่มประชาชนก็มีอิทธิพลคัดตำรวจอย่างสูงด้วย

จากประสบการณ์ในการทำงานซึ่งได้พบเห็นประชาชนลักษณะที่แตกต่างกันในบางครั้ง
 ได้ส่งผลกระทบต่อคนที่ตำรวจมีต่อประชาชน และทำให้ตำรวจเลือกใช้วิธีการที่แตกต่างกันในการ
 ปฏิบัติต่อประชาชนตามมาด้วย ซึ่งจะพบเสมอ ๆ ว่าตำรวจใช้กิริยาวาจาหรือการแสดงออก
 ต่อบุคคลที่มีอาชีพ เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ การแต่งกายและบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันไม่
 เหมือนกัน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ตำรวจได้สัมผัสและกล่อมเกลามาจากประชาชนเหล่านั้น
 มาเป็นเวลานานจนสามารถแยกความแตกต่างกันออกมาได้ ค่านิยมและทัศนคติที่มองเห็น
 ประชาชนไม่เสมอภาคกันนี้ มีอยู่บ่อยครั้งที่ทำให้ตำรวจถูกร้องเรียน เพราะเอาวิธีการที่จะใช้
 กับคนพวกหนึ่งไปใช้กับอีกพวกหนึ่งโดยประเมินสถานการณืผิด ค่านิยมและทัศนคติบางอย่าง
 อาจถูกถ่ายทอดกันมาได้ เช่น เจออยู่กับเจอแยกให้ตีแยกก่อนตั้ง ซึ่งหมายความว่าให้ระมัดระวัง
 แยกให้มากเพราะแยก (หมายถึงคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม) มักจะหัวหมอระแวงตำรวจและ
 ชอบร้องเรียน หรือทัศนคติที่เห็นว่าคนไทยภาคใต้เป็นมนุษย์เจ้าปัญหา หัวหมอและชอบเล่นพวก
 เล่นห้อง เป็นต้น เหล่านี้เป็นประสบการณ์ในการทำงานที่ตำรวจบางคนอาจมีค่านิยมและทัศนคติ
 ต่อประชาชนแต่ละกลุ่มแตกต่างกันไป เพราะการกล่อมเกล่าหรือการสัมผัสจากประชาชนกลุ่มนั้น ๆ
 ส่งผลถึงการมีท่าทีของตำรวจด้วย

(๒) กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์เป็นสภาพแวดล้อมอีกส่วนอันสำคัญต่อการ
 กล่อมเกล่าค่านิยมและทัศนคติที่เป็นปัญหาของตำรวจ ทั้งนี้ เพราะทั้งสองกลุ่มต่างมีผลประโยชน์
 ของกลุ่มที่อาจขัดแย้งกับกฎหมายและหน้าที่ของตำรวจ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อิทธิพล
 และบีบบังคับหรือแรงจูงใจให้ตำรวจใช้อำนาจให้กระทบกระเทือนกลุ่มของคนน้อยที่สุดหรือไม่ใช้
 อำนาจเลย การปฏิบัติต่อตำรวจด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นการกล่อมเกล่าตำรวจให้มี
 ค่านิยมและทัศนคติที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มและได้ส่งผลเสียต่อค่านิยมและทัศนคติของ
 ตำรวจตามมา ในบางกรณีกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์อาจเข้ามาพึ่งตำรวจในลักษณะที่
 ใช้ตำรวจให้เกื้อกูลต่อกลุ่มก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ตำรวจก็ย่อมได้รับอิทธิพลทางความคิดความ
 เชื้อจากกลุ่มทั้งสองนี้

กลุ่มอิทธิพลที่สำคัญต่ออาชีพตำรวจได้แก่ กลุ่มทหาร กลุ่มนักรบการเมือง กลุ่มนักหนังสือพิมพ์ และกลุ่มอิทธิพลทางการค้า สำหรับกลุ่มผลประโยชน์ได้แก่กลุ่มพ่อค้า เป็นส่วนใหญ่ พ่อค้า เหล่านี้มักจะมีกิจการค้าที่เสี่ยงกฎหมายหรือต้องการความสะดวกจากตำรวจทางใดทางหนึ่ง

กลุ่มทหาร นั้นถือว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลสูงในประเทศด้อยพัฒนาโดยทั่วไป และสำหรับ ประเทศไทยแล้ว ทหารมีอิทธิพลต่อข้าราชการแทบทุกหน่วยไม่เฉพาะตำรวจ ทหารมีอิทธิพล ต่อการแต่งตั้ง การโยกย้ายและนโยบายของกรมตำรวจรวมทั้งสิทธิพิเศษต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ ส่งผลต่อค่านิยมและทัศนคติตำรวจบางส่วนที่สัมผัสหรือได้ถูกผลกระทบจากทหาร เช่น ค่านิยม และทัศนคติที่เกรงกลัวทหาร ค่านิยมและทัศนคติที่วิ่งเต้นประจบสอพลอกลุ่มทหาร ค่านิยมและ ทัศนคติที่ยอมรับอำนาจอิทธิพลของทหารโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง หรือ เอกภาพขององค์การ ฯลฯ

นักรบการเมือง เป็นกลุ่มซึ่งมีอำนาจและบารมีสูงในสังคม บางครั้งนักรบการเมือง ก็ใช้ค่านิยมและทัศนคติที่ไม่เหมาะสมกับตำรวจ เช่น การใช้ระบบอุปถัมภ์ช่วยเหลือผู้สนับสนุน หรือหัวคะแนน ดังที่เคยปรากฏเป็นข่าวกรณีเสียจะย้ายพลตำรวจนายหนึ่งโดยมีนักรบการเมือง เป็นผู้อยู่เบื้องหลัง บางครั้งนักรบการเมืองก็แทรกแซงการแต่งตั้งบุคลากรในกรมตำรวจโดยเอา บุคคลที่สนับสนุนตนขึ้นมาอยู่ในตำแหน่งสำคัญ จนมีการพูดกันว่าตำแหน่งสำคัญที่คุมกำลังหรือมี อำนาจในกรมตำรวจนั้นจะต้องได้รับการอนุญาตจากนักรบการเมืองและกลุ่มทหารก่อนจึงจะมีการ แต่งตั้งได้

สิริวุฒิ หงษ์พานิช กล่าวถึงความสัมพันธ์ของนักรบการเมืองต่อกรมตำรวจว่ามีอยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้ คือ ¹

1. ตำรวจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักรบการเมือง โดยมีปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ นักรบการเมืองได้เข้าควบคุมอำนาจหน้าที่ กำลังคนและกำลังอาวุธที่ตำรวจมีอยู่เพื่อสนับสนุนฐาน อำนาจของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในการสอบสวนและจับกุมตามกฎหมาย ซึ่งกลุ่มอื่น แม้แต่ทหารซึ่งมีกำลังพลกำลังอาวุธ และการจัดองค์การดีกว่าตำรวจก็ไม่มีอำนาจดังกล่าว ประการที่สองคือ นักรบการเมืองได้ใช้ตำรวจในการแสวงหาและพิทักษ์รักษาอำนาจในทาง การเมืองได้ใช้อิทธิพลเจ้าแทรกแซงการบริหารงานบุคคลภายในกรมตำรวจเพื่อสนับสนุนบุคคล ที่เป็นฝ่ายตน

¹ สิริวุฒิ หงษ์พานิช, "ตำรวจกับการเมืองไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ของภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2519), หน้า 223-25.

2. ดำรวจเข้าไปมีบทบาททางการเมืองเสียเอง โดยมีบทบาทในลักษณะของการดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง มีอำนาจแท้จริงอยู่เบื้องหลังตลอดจนมีบทบาทในกระบวนการทางการเมือง อาทิ สังกัดพรรคการเมือง รวมกลุ่มเรียกร้องผลประโยชน์ทางการเมือง เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับตำรวจ เป็นในลักษณะต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยนักการเมืองได้ใช้ตำรวจเป็นเครื่องมือในการแสวงหาและพิทักษ์รักษาอำนาจทางการเมือง โดยวิธีการอาทิ ใช้กำลังเข้าปะทะ ท้าข่าว ความคลุมเครือ เสรีภาพของประชาชน ร่วมมือในการหาเสียงเลือกตั้ง ฯลฯ ในขณะที่ตัวตำรวจก็มีค่านิยมและทัศนคติที่ใช้นักการเมืองช่วยเหลือในการเลื่อนฐานะตำแหน่งในหน้าที่ และต้องการอำนาจให้แก่ตนเองมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการเพิ่มงบประมาณเพื่อขยายกิจการตำรวจ และนอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังมีผลประโยชน์ร่วมกันในทางการค้าและอุตสาหกรรมอีกด้วย

พ.ต.ต. สุวรรณ สุวรรณเวโซ กล่าวถึงการแทรกแซงของฝ่ายการเมืองต่อตำรวจว่ามีอยู่ตลอดเวลา ในบางกรณีก็เป็นการบีบบังคับในทางที่ละเมิดกฎหมาย เช่น สมัยรัฐบาล มรว. ศึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ตำรวจจับผู้ชุมนุมก่อการจลาจลที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ 8 คน วางเพลิงเผาทรัพย์สินและลักทรัพย์ 9 คน แต่ถูกแรงบีบบังคับจากนักการเมืองจนอธิบดีกรมตำรวจต้องสั่งปล่อยผู้ต้องหาทั้งหมดไป ตำรวจที่ได้รับผลกระทบทางความคิดในครั้งนั้นผู้หนึ่งกล่าวว่า รู้สึกเข้าใจมากที่ได้รับคำสั่งให้จับกุมแล้วด้วยความเหนื่อยยาก แต่ผู้ใหญ่มาสั่งปล่อย ผลครั้งนั้นทำให้ตำรวจมีการประท้วง และมีการเขียนป้ายข้อความว่า พวกเราจะหยุดแต่งเครื่องแบบจนกว่า 1. อธิบดีกรมตำรวจจะพิจารณาตัวเอง 2. ให้รัฐบาลแถลงว่ากฎหมายอาญามาตราใดที่ไม่ต้องลงโทษต่อผู้กระทำความผิด เผาบ้านเผา เมืองลักทรัพย์และก่อการจลาจล¹

กลุ่มทางการเมืองนอกจากจะมีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของตำรวจโดยทั่วไปแล้ว บุคคลที่สำคัญซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายคืออธิบดีกรมตำรวจในแต่ละยุคสมัยก็ถูกแรงกดดันจากนักการเมืองโดยตลอดมาด้วย ในสมัยที่ พล.ต.อ. มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

¹ สุวรรณ สุวรรณเวโซ, "ทัศนคติของนายตำรวจที่มีต่อการเมืองและการบริหารราชการ ศึกษาเฉพาะกรณีนายตำรวจนักเรียนสารวัตร และผู้บังคับกอง รุ่นที่ 10" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2519).

ครั้งหนึ่งกลุ่ม สส. ซึ่งมีนายวุฒินันท์ หลอดทอง สส.บุรีรัมย์ สังกัดพรรคสยามประชาธิปไตย ได้ส่งหนังสือถึง พล.อ. เกษียรศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2522 อ้างความล้มเหลวในการปฏิบัติหน้าที่ของกรมตำรวจและขอให้ปลด พล.ต.อ. มนต์ชัยฯ ออกจากตำแหน่ง ซึ่งในเรื่องนี้มีเบื้องหลังอยู่ที่ฝ่ายการเมืองต้องการแย่งชิงตำแหน่งนี้เพื่อเปิดทางให้บุคคลที่ตนสนับสนุนขึ้นมาแทน¹ และก่อนหน้านั้นในสมัย พล.ต.อ. ศรีสุข มหินทรเทพ เป็นอธิบดีกรมตำรวจก็ได้ถูกย้ายเลื่อนออกจากตำแหน่งอธิบดีก่อนครบเกษียณอายุ โดยอิทธิพลของนักการเมืองมาก่อนแล้ว ซึ่ง พล.ต.อ. ศรีสุข กล่าวว่า ถูกการเมืองเข้าแทรกแซงในกรมตำรวจอย่างมาก²

กลุ่มนักหนังสือพิมพ์ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการสร้างค่านิยมและทัศนคติอย่างสูงในปัจจุบัน ทั้งนี้โดยมีสาเหตุมาจากหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่ต้องเสนอข่าวต่อประชาชน บางครั้งการเขียนข่าวหรือไม่เขียนข่าวสามารถทำลายชื่อเสียงหรือไม่ทำลายชื่อเสียงบุคคลใด ๆ ได้ บางครั้งการเขียนข่าวเพื่อสรรเสริญเยินยอบุคคลใด ๆ ก็สามารถทำให้ผู้นั้นมีชื่อเสียงขึ้นมา นักหนังสือพิมพ์จึงเข้ามามีบทบาทต่อตำรวจบางคน รวมไปถึงการกำหนดนโยบายของกรมตำรวจด้วย นโยบายบางอย่างที่ น.ส.พ. โจมตีกรมตำรวจจะยกเลิกนโยบายนั้นทันที แต่ถ้า น.ส.พ. ชี้นำว่านโยบายใด ๆ ดีแล้วก็ปรากฏว่ากรมตำรวจมักจะกำหนดนโยบายนั้น ๆ ตามออกมาอย่างรวดเร็ว การกำหนดนโยบายของกรมตำรวจจะเป็นตัวอย่างที่ดีซึ่งแสดงให้เห็นอิทธิพลของนัก น.ส.พ. ที่มีต่อค่านิยม และทัศนคติของตำรวจ นอกจากการเสนอข่าวของ น.ส.พ. เกี่ยวกับตำรวจด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยทั่วไปแล้ว แรงจูงใจอย่างหนึ่งนี้อาจทำให้นัก น.ส.พ. บางคนชอบโจมตีตำรวจก็เพราะ การโจมตีตำรวจได้แสดงให้เห็นถึงความมีอำนาจบารมี คือ การเป็นบุคคลพิเศษที่สามารถ จวกตำรวจได้จนมีการกล่าวกันว่า นักเลงกลัวตำรวจและตำรวจกลัวนักข่าว แต่นักข่าวก็กลัวนักเลง เพราะฉะนั้นพ่อค้าที่รู้จักจะต้องติดต่อนักข่าวมาขอภัยกับตำรวจเมื่อมีเรื่องกับตำรวจ และตำรวจก็จะต้องติดต่อนักเลงมาขอ เมื่อมีเรื่องกับนักข่าว เช่นกัน แรงจูงใจอีกประการหนึ่งของการโจมตีตำรวจก็คือการมีบุญคุณ ซึ่งนัก น.ส.พ.

¹ "ยุทธการแย่งอำนาจ สส.กลุ่มรัฐบาลเสนอปลด อ.ตร.", มาตุภูมิรายสัปดาห์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 938, วันที่ 9 พฤศจิกายน 2522, หน้า 11-16.

² "การเมืองในกรมตำรวจ คสช.ที่ไม่สงบ", จุดรัศรัยรายสัปดาห์ ฉบับวันที่ 18 พฤษภาคม 2519, หน้า 12.

จำนวนมากมองเห็นว่าการโจมตีตำรวจนั้นทำให้ตนมีบุญคุณกับตำรวจ เพราะตำรวจจะต้องวิ่งมาขอแก้ไขข้อหาหรือมาขอร้องให้หยุดโจมตี ส่วนหนึ่งเพราะตำรวจไม่ยากต่อล้อต่อเถียง อีกส่วนหนึ่งก็เพราะตำรวจบางคนมีแผล การหยุดโจมตีตำรวจบางคนทำให้ตนมีบุญคุณต่อตำรวจ และบุญคุณก็นำมาซึ่งการตอบแทนในรูปต่าง ๆ รวมทั้งผลประโยชน์ นัก น.ส.พ.บางคนสามารถมีกิจการที่ผิดกฎหมายได้ เช่น ทุนส่วนในบ่อนการพนัน กิจการที่มีการค้าประเวณี ก็เพราะพื้นฐานที่มีบุญคุณต่อตำรวจ ความมีอิทธิพลของนัก น.ส.พ.ทำให้ตำรวจบางคนโดยเฉพาะนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่สังเกตเห็นการใช้ นัก น.ส.พ. ให้เป็นประโยชน์แก่ตัว ด้วยการใช้น.ส.พ. เป็นปากเสียง โฆษณาตัวเองหรือเขียนเชียร์ตัวเองอยู่เสมอเพื่อผลในการรับราชการ และบางครั้งก็ใช้น.ส.พ. ทำลายศัตรูหรือคู่แข่งด้านหน้าที่การงานด้วยการให้ข้อมูลแก่ น.ส.พ. เขียนโจมตีศัตรูให้เกิดความเสียหาย นัก น.ส.พ. กับตำรวจบางคนจึงคบกันด้วยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ตำรวจบางคนมีนักข่าวประจำตัวหรือมีนักข่าวคนสนิทเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และนักข่าวจำนวนมากก็ได้ข่าวลับสุดยอดหรือข่าวเป็นพิเศษจากตำรวจที่สนิทกันนั้น นักข่าวระดับล่างบางคนสามารถกินนอนกับตำรวจ เข้าร่วมจับกุมกับตำรวจได้ บางครั้งนักข่าวก็ร่วมกับตำรวจเพื่อต่อรองผู้กระทำผิดบางลักษณะ เพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์โดยการต่อรองการไม่เสนอข่าวที่ผู้ยื่นกระทำผิด เมื่อตำรวจจับ

การมีอิทธิพลของนัก น.ส.พ. นั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความเกรงกลัว ทั้งนี้เพราะ น.ส.พ. ในบางมุมดูเหมือนเป็นผู้บังคับบัญชาอุปนัยของกรมตำรวจ เช่น กรมตำรวจได้ตั้งแผนกซึ่งมีหน้าที่ดัดขาว น.ส.พ. โดยเฉพาะขึ้นมาหลายชุด ทั้งในระดับกองบังคับการ กองบัญชาการ และระดับกรม ซึ่งเมื่อใดที่ น.ส.พ. เขียนข่าวพาดพิงมาถึงตำรวจผู้ใดแล้ว หน่วยข่าวต่าง ๆ ก็จะรีบดัดขาว เสนอต่อกรมตำรวจให้ตำรวจผู้นั้นชี้แจงและอาจถูกตั้งกรรมการทางวินัยหรือถูกลงโทษโดยทันที ตำรวจส่วนใหญ่จึงพยายามที่จะไม่ทำอะไรให้ผิดใจกับ น.ส.พ. เพราะมีทัศนคติว่า น.ส.พ. ส่งกรมตำรวจได้ ค่านิยมและทัศนคติของตำรวจที่เกรงกลัว น.ส.พ. ปรากฏแก่วงการตำรวจทุกระดับตั้งแต่ชั้นปลายแถวที่ไม่ค่อยจะกล้าแตะต้องอะไรที่เป็นของ น.ส.พ. ไปจนถึงผู้กำหนดนโยบายซึ่งเอาใจ น.ส.พ. เป็นพิเศษ ค่านิยมและทัศนคติที่เกรงกลัว น.ส.พ. นี้จะเห็นได้จาก การที่นัก น.ส.พ. มีคอลัมภ์ไว้โจมตีตำรวจโดยเฉพาะและนัก น.ส.พ. มีอิทธิฤทธิ์ที่จะสามารถเข้าออกทุกห้องในกรมตำรวจได้ ที่น่าสังเกต คือ นัก น.ส.พ. มักจะไม่ยกมือไหว้ตำรวจ ตำรวจมักจะเลี้ยงนัก น.ส.พ. มากกว่าเห็นนัก น.ส.พ. เลี้ยงตำรวจตลอดไปจนถึงการยินยอมให้นัก น.ส.พ. มีอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ และที่สำคัญคืออธิบดีตำรวจแต่ละสมัยมักจะไม่งอแงกับนัก น.ส.พ.

นัก น.ส.พ.นอกจากมีอิทธิพลต่อตำรวจแล้วยังมีอิทธิพลในอีกหลายวงการ เช่น วงการบันเทิง วงการดารา และกิจการค้าที่ต้องมีอิทธิพลหนุนหลังบางประเภท กิจการค้าหลายอย่างนิยมให้มี น.ส.พ. เข้าหุ้นส่วนเพื่อป้องกันการรบกวนจากตำรวจ เช่น สถานบริการจำพวกบาร์ ในทึคลับ และดิสโก้เทค ค่านิยมและทัศนคติตำรวจที่ได้รับอิทธิพลจาก น.ส.พ.นี้ ได้ส่งผลถึงการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจด้วย ดังจะเห็นได้จากทัศนคติของตำรวจที่มีต่อการกระทำผิดกฎหมายของดิสโก้เทคแห่งหนึ่งซึ่งเป็นของนัก น.ส.พ. ¹ ดังนี้

ถาม : ดิสโก้เทคแห่งนี้คนดำเนินการถือว่าเป็นผู้มีอิทธิพลไหม

ตอบ : ก็ น.ส.พ. ....มีอิทธิพลต่อตำรวจไหมละ

ถาม : กล้าจับไหม

ตอบ : ใครกล้า ไม่กล้าจะยุ่ง มันทำผิดกฎหมายเล็ก ๆ น้อย ๆ ดูดี ๆ มันก็ไม่เล็กน้อยนะ บิดตี 4 ตี 5 ข้างบนมีโต๊ะโก มีโต๊ะสนุก ไม่มีใบอนุญาตเลย ปล่อยเด็กตัวเล็ก ๆ เข้าไปมั่วสุม

ถาม : จะมีใครใน สน. กล้าจับไหม

ตอบ : ไม่มี มีจับ แต่ขอจับที่จับก็ไม่ได้จับอะไรเอาเด็กมาปรับ ประพฤติตัวไม่สมควร ไม่เคยจับดำเนินคดีจริง ๆ

ถาม : ถ้าจับจะเกิดอะไรขึ้น

ตอบ : คือจะเอาอะไรไปจับ ขวนใครจะมีใครไปด้วยหรือเปล่าแค่ตอบปัญหาว่าใครให้มาจับ จับข้อหาอะไรก็ไม่กล้า ทำอะไรไม่ถูกแล้ว

กลุ่มอิทธิพลที่เชื่อมโยงกับการค้า นับเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อตำรวจอีกกลุ่มหนึ่ง กลุ่มอิทธิพลในลักษณะนี้อาจมีกิจการค้าที่ผิดกฎหมายซึ่งต้องปกป้องผลประโยชน์ เช่น การทำแร่เถื่อน ไม้เถื่อน บ่อนการพนัน สลากกินรวบ หรือค้ายาเสพติด การทำธุรกิจที่ผิดกฎหมาย และการป้องกันการกระทำความผิดทั้งจากการใช้อำนาจของตำรวจ ทำให้กลุ่มอิทธิพลประเภทนี้ต้องเข้ามาคุ้มครองหรือกล่อมเกลาดำรวจให้คล้อยตามทัศนคติของกลุ่ม ในบางกรณีกลุ่มอิทธิพลประเภทนี้ก็มีกิจการที่ปกปิดมิดชิดและมีอิทธิพลที่เหนือกว่าตำรวจปกป้องคุ้มครองอยู่ การดำเนินการใด ๆ ของตำรวจจึงอาจถูกกลุ่มอิทธิพลเหล่านี้ขัดขวางได้ เช่น การก่อกวนเรื่องเรียน

¹

สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ จากรอง สว.สน.แห่งหนึ่ง ตำแหน่งหัวหน้าสายสืบ

การถูกฟ้องร้อง การโยกย้ายหรือลอบทำร้ายทำให้ตำรวจบางคนมีทัศนคติเกรงกลัวต่อกลุ่ม
อิทธิพลเหล่านี้ บางครั้งผู้มีอิทธิพลอาจมีหน้าจากที่ดีเป็นที่เคารพยกย่องจากประชาชน
มีอิทธิพลทางการเงินอันสามารถหว่านล้อมตำรวจบางคนในระดับสูง นักการเมืองหรือกลุ่ม
ทหารให้เป็นบริวารเพื่อเกื้อหนุนตน และอาจใช้บริวารเหล่านี้ดำเนินการใด ๆ กับตำรวจ
ที่มากระทบผลประโยชน์ของตนได้ในทุกรูปแบบ ตำรวจในระดับล่างบางคนจึงมีทัศนคติ
บุคคลประเภทนี้ว่าเป็นบุคคลอันตรายที่ควรหลีกเลี่ยงจากความขัดแย้ง การเพิกเฉยไม่กล้า
ปฏิบัติตามกฎหมายหรือการให้อภิสิทธิ์บางอย่างต่อบุคคลประเภทนี้เป็นสิ่งที่ตีกว่าเป็นศัตรู ซึ่งมี
ลักษณะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมไทยบางอย่าง เช่น อย่าหักห้ามหน้าด้วยเข้า หรืออย่า
เอาไม้ซีกไปจัดกับไม้ซุง

ลักษณะของกลุ่มอิทธิพลชนิดนี้แบบหนึ่งอาจเห็นได้จากบทความหนึ่งซึ่งกล่าวถึงกลุ่ม
อิทธิพลสลาภกินรวบที่จังหวัดลพบุรีว่า ¹ "ตัวผู้ดำเนินการมีการปกปิดที่ดีเมื่อตำรวจกวาดจับ
ก็มักจะได้แต่คนเดินโพยซึ่งไม่มีการขัดทอดไปถึงเจ้ามือใหญ่ได้ผู้ประกอบการเกี่ยวกับห่วยเถื่อนนี้
รายหนึ่งที่ อำเภอกอศำโรง มีชื่อย่อว่า ล. มีกิจการค้าไม้และบิมน้ำมันบึงหน้า มีอิทธิพล
ในวงการพนันและมีตำรวจบางคนเป็นไม้เป็นมือ เจ้ามือรายนี้รับห่วยจากหลายจังหวัด
ในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง นอกจากนี้ยังมีเสีย น. ซึ่งเป็นเจ้ามือ
รายใหญ่อีกรายซึ่งดำเนินการมาประมาณ 10 ปี มีธุรกิจการค้าน้ำมันและเป็นเจ้าของ
สถานอาบอบนวด เจ้ามือรายนี้แม้แต่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็ไม่กล้าแหยม ส่วนรายใหญ่อีกรายหนึ่ง
ซึ่งเป็นระดับเจ้าพ่อมีชื่อว่า ม. มีคนในเครื่องแบบคอยติดตามและเป็นมือปืนประจำตัว เจ้ามือ
รายนี้มีธุรกิจใหญ่ เป็นเอเยนต์ขายสุราและมีกิจการค้าข้าวเป็นอาชีพบึงหน้ามีอิทธิพลขนาดเมื่อ
ลูกน้องถูกจับสามารถประกันตัวได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ได้" บทความนี้
อาจจะมีการแต่งเติมให้คลาดเคลื่อนจากความ เป็นจริงไปบ้าง แต่ลักษณะหนึ่งที่น่าเห็นได้คือ
กลุ่มอิทธิพลดังกล่าวสามารถสร้างความยำเกรงหรือความรู้สึกว่ามีศักยภาพและบารมีต่อตำรวจ
ธรรมดา ๆ บุคคลใดได้เช่นกัน

¹ "เปิดโปงเจ้าพ่อห่วยเถื่อนเมืองละโว้". มติชนรายสัปดาห์ ปีที่ 8 ฉบับที่

กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลประโยชน์ที่สำคัญต่ออาชีพตำรวจส่วนใหญ่จะได้แก่กลุ่มพ่อค้า ซึ่งมีกิจการค้าที่ต้องหลบเลี่ยงกฎหมายไม่มากนักน้อย หรือต้องการอำนาจจากตำรวจเพื่อความสะดวกในการทำการค้า ลักษณะสำคัญของกลุ่มพ่อค้าที่จะกล่อมเกลาดำรวจคือ การถ่ายถอดค่านิยมและทัศนคติแบบธรรมนิยมพ่อค้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแบบธรรมนิยมเงินคือการให้และการรับ การผูกมิตรและอุปถัมภ์ซึ่งกันและกัน และการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวที่เกี่ยวญาติกับข้าราชการ ซึ่งนายตำรวจผู้หนึ่งได้สรุปลักษณะสำคัญของกลุ่มพ่อค้าคนจีนและการมีอิทธิพลต่อตำรวจให้ฟังว่า ¹

"พื้นฐานเขาอพยพมาจากต่างแดน เริ่มจากเขาเป็นคนที่มั่งมีใจ เอื้อเฟื้อยอมชุกเพราะมาจากต่างแดน ก็รู้จักสนิทสนมเป็นคนมีกะตังค์ ไปมาหาสู่ช่วยเหลือเริ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งสนิทสนมคุ้นเคยกัน เริ่มตอบสนองในลักษณะที่มีบุญคุณช่วยเหลือราชการ เรื่องส่วนตัวครอบครัวมาตลอดตั้งแต่เป็น ร.ต.ต. ชักจูงคนมาเป็นหมู่เป็นพวกจนกระทั่งตำรวจคนนั้นเป็นผู้ใหญ่ขึ้น

อย่างสำราญราษฎรรู้จักหมวด ก. หมวด ข. หมวด ค. ปัจจุบันเป็นนายพลหมดแล้ว รุ่งลูก ๆ มากี่ประกอบการค้าขาย บางทีก็ไม่ถูกกฎหมาย บางทีก็อิงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็เลยขอความช่วยเหลือบ้างจนวันเกิดนาย พ่อก็ไปหาลูกก็ไปหาให้เช็คของขวัญซัก ๓ หมื่น ๕ หมื่น นายก็ไม่รู้ว่ามันทำผิดกฎหมายอะไรก็หลงช่วย แล้วยังมีพ่อค้าระดับใหญ่ ๆ อีกพวกหนึ่งที่มีเงินช่วยเหลือนาย ที่รู้จักนักการเมืองสามารถที่จะวิ่งเต้นเอาตำแหน่งกับนายเราได้"

การมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บังคับบัญชาตำรวจของพ่อค่านั้น นอกจากจะมีอิทธิพลทางความคิดต่อนายตำรวจระดับผู้บังคับบัญชาแล้ว ยังอาจมีอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย ทั้งนี้เพราะความเกรงใจที่ตำรวจชั้นล่างมีต่อผู้บังคับบัญชา และความรู้สึกเกรงกลัวว่ากลุ่มพ่อค้าอาจจะกลั่นแกล้งใส่ความต่อผู้บังคับบัญชาได้ ฉะนั้นจึงก่อให้เกิดค่านิยมและทัศนคติที่ให้อิสสิทธิ์หรือหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งกับพ่อค้าบางคนนั้น ๆ

พ่อค้าคนหนึ่งซึ่งมีกิจการห้องอาหารประเภทเฟ็กกล่าวถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวที่คนมีกับนายตำรวจผู้ใหญ่ท่านหนึ่งและการให้ความช่วยเหลือจากนายตำรวจท่านนั้น ซึ่งอาจ

¹ สัมภาษณ์ นายตำรวจ ยศ ร.ต.อ. ซึ่งมีประสบการณ์จากการรับราชการมาเป็นเวลานานในนครบาล ซึ่งเป็นย่านการค้าของคนจีนหลายท้องที่, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2528, ที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล.

สะท้อนให้เห็นอิทธิพลทางความคิดความ เชื่อที่นายตำรวจท่านนั้นถูกกล่อม เกลาได้บางประการ
ดังนี้¹

"ผมรู้จักผู้การ....ตั้งแต่เป็นรอง ผกก. ผมจะขอรถไปนำขบวนแต่งงานแล้วเขา
ไม่ให้ผมรับปาก เขาไว้แล้วเกิดทำไมได้ผมเลยไปขออนามบัตรผู้การเหื่อไปหาท่าน ท่านก็ช่วย
ตั้งแต่นั้นมาผมก็ไปมาหาสู่ท่านงานอะไรไม่เคยขาดจนท่านเป็นผู้การ ผมไม่เคยขออะไรท่าน
เลยนะ ผมเปิดคาเฟ่ลูกน้องท่านมาจับผมตั้งหลายครั้ง ผมก็ไม่เคยขอ วันหนึ่งผมไปหาท่าน
ที่ห้องทำงาน นั่งอยู่โต๊ะนายเวร สว.อะไรที่มาจับบ่อย ๆ เข้ามา ท่านก็แนะนำบอกนี่คุณ...
เพื่อนผม สว.ก็บอกรู้จักกันแล้วเคยมาจับที่ร้าน ท่านก็ถามจึงรู้ว่าผมเปิดคาเฟ่แล้วก็หันไปดำ สว.ว่า
ลือไม่รู้เหรอคุณ....เฟีย แก เป็นคนตีมีงานมีการอะไรก็มาช่วยไม่เคยขาด ลือก็เห็นไม่ใช่เทรอ
ไปที่บ้านประจำรู้จักกันแล้วยังไปรังแกเขาก็ก ลือก็ใช้ไม่ได้ ตั้งแต่นั้นมาตำรวจหน่วยนี้ก็ไม่มีมา
อีกเลย"

ลักษณะค่านิยมและทัศนคติของนายตำรวจที่พ้อคำกล่าวถึงนี้จะเห็นได้ว่ามีลักษณะ
ที่เห็นใจพ้อคำและมีวิธีปฏิบัติในแบบที่เกื้อกูลต่อพ้อคำ คือ การยอมให้พ้อคำสามารถดำเนิน
กิจการผิดกฎหมายได้ โดยเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าการดำเนินการตาม
กฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลการกล่อม เกลาที่ได้รับจากกลุ่มพ้อคำมีสูงกว่าค่านิยมและ
ทัศนคติตามระบบคุณธรรมที่มีอยู่เดิม และขณะเดียวกันก็ส่งผลให้ผู้ได้บังคับบัญชาให้ยอมรับตาม
ไปด้วย

ผู้ประกอบการด้านทางโทรศัพท์รายหนึ่งได้กล่าวถึงความรู้สึกต่อตำรวจว่า มีความ
รู้สึกถึงความมีอำนาจและอาจบันดาลให้กิจการของตนพังทลายลงไปได้ ด้วยเหตุนี้คนจึงขอร้อง
ตำรวจทองที่มีให้ใช้อำนาจในการจับกุมกับตนและคนที่คอยแทนตำรวจที่ไม่จับในฐานะผู้มีพระคุณ
ตามแบบธรรม เนียมด้วยการไปมาหาสู่ช่วยเหลืองบประมาณโรงพัก รับซื้อบัตรการกุศลต่าง ๆ
ตลอดจนร่วมทุกข์ร่วมสุขมีความสุขสนิสนมรักใคร่กับนายตำรวจที่มีพระคุณนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้
แสดงถึงแบบความ เชื่อที่กลุ่มผลประโยชน์กล่อม เกลาตำรวจให้ยอมรับในความ เชื่อและธรรม เนียม

¹ สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เจ้าของและผู้จัดการคาเฟ่ในกรุงเทพฯ เมื่อ

ของคุณ แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ประกอบการรายเดียวกันได้มีทัศนคติต่อตำรวจหน่วยอื่นที่มาจับกุมคนว่า เป็นตำรวจที่ไม่สุจริตใจพยายามจะคอร์รัปชันและคนปฏิบัติต่อตำรวจเหล่านั้นอย่างดูถูกดูแคลนและพยายามหลบหน้า¹

กลุ่มผลประโยชน์ที่อาจมีอิทธิพลต่อตำรวจมีหลายประเภท เช่น ผู้ประกอบการ โรงแรมฆ่าหมูสด สถานอาบอบนวด ร้านอาหารภัตตาคาร สถานบริการประเภทต่าง ๆ บุคคลเหล่านี้เข้าใจถึงการไต่ถามและวิธีการใช้กลยุทธ์ประกอบการค้าเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงมักจะมีความสัมพันธ์กับกลุ่มที่มีอำนาจอื่น ๆ ด้วย เช่น กลุ่มทางการเมืองกลุ่มทหาร กลุ่มข้าราชการอื่น ๆ และกลุ่มสื่อมวลชนในบางครั้งบุคคลในกลุ่มผลประโยชน์ก็เข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยตรงด้วยการเข้าเล่นการเมือง อำนาจและบารมีของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีจึงเป็นสิ่งที่ตำรวจจะต้องคำนึงถึง บางกรณีกลุ่มผลประโยชน์อาจใช้อำนาจหรือบารมีที่ตนมีอยู่นั้นโดยตรงแต่บางกรณีก็อาจใช้โดยทางอ้อม ทั้งนี้ร่องสารวัดร่านหนึ่งได้เล่าถึงประสบการณ์ที่เคยได้รับจากกลุ่มผลประโยชน์ประเภทโรงแรมฆ่าหมูสดและวิธีการแสดงอำนาจบารมีว่า²

“โรงแรมฆ่าหมูสดในท้องที่ผมมีเยอะ ดึก ๆ มันก็แอบฉายหนังไป หนังเอ็กซ์ ให้แขกดูกัน โอ้เราก็ไม่ยอมให้มีไปตรวจไปค้นก็ไม่เจอเพราะมันซ่อนเครื่องไว้ดีตรวจก็ไม่ได้ของกลาง ไม่รู้จะจัดการยังไงผมก็ดึก ๆ แกล้งไปตรวจไปก็มันไว้ไม่ให้ฉาย พวกผู้จัดการพวกเจ้าของมันก็ไม่พูดอะไรนะ เจอหน้าก็เฉย ๆ แต่วันดีคืนดีมันแกล้งนัดนายเราระดับสูงไปกินข้าวที่โรงแรมมัน เปิดห้องสูทอย่างดี มันยอมลงทุนเชิญนายไปกินแล้วนายมา สวญ. เราก็ต้องไป สวส. ก็ต้องไป ผมหัวหน้าสายสืบก็ต้องไป ถูกวิทญูเรียกเลยไปคอยต้อนรับถึงบับเห็นมันกินข้าวกับนายคุยกันสนิทสนมให้เราดู เราก็งง ๆ เอ..นายเขาก็บอกนี่พวกเขามีอะไรฝาก ๆ แค่นี้ใครจะไปทำอะไรมัน แล้วมันสนิทกับนายจริง ๆ ไปแกล้งพูดอะไรเข้าเราก็เสีย”

วิธีการแสดงบารมีของกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าวได้สร้างประสบการณ์ส่วนหนึ่งในทางที่ยอมรับต่อระบบอุปถัมภ์และอิทธิทธิ ซึ่งส่งผลต่อค่านิยมและทัศนคติ เรื่องความไม่ดำรงตนในยุติธรรมของตำรวจ โดยมีกลุ่มผลประโยชน์เป็นส่วนหนึ่งของการกล่อม เกลาแบบนี้ ซึ่งในกรณีตัวอย่างได้แสดงให้เห็นวิธีการกล่อม เกลาทางอ้อมแบบหนึ่งในหลาย ๆ แบบที่มีอยู่และเป็นที่ใช้กันในหลายกรณีที่ตำรวจต้องประจบจนกลายเป็นความคุ้นเคยและจำนนต่อระบบไปในที่สุด

¹ สัมภาษณ์ผู้ทำธุรกิจด้านนางโทรศัพทในกรุงเทพฯ รายหนึ่ง เมื่อ 3 กันยายน 2528.

² สัมภาษณ์ไม่เป็นทางการ รอง สว. ท่านหนึ่งครั้ง เป็นหัวหน้าสายสืบท้องที่ซึ่งมี

กรณีศึกษาลักษณะค่านิยมและทัศนคติของบางกลุ่มที่เป็นปัญหาต่อกรมตำรวจ

เพื่อเป็นการทำความเข้าใจถึงพื้นฐานการก่อค่านิยมและทัศนคติของกลุ่มที่สร้างปัญหาต่อกรมตำรวจว่ามีพื้นฐานเป็นอย่างไร มีลักษณะที่เป็นปัญหาต่อตำรวจอย่างไร และกลุ่มเหล่านี้มีวิธีการที่จะกล่อมเกลาคำรวจให้ยอมรับค่านิยมและทัศนคติของคนอย่างไรนั้น ในส่วนนี้จะได้ยกตัวอย่างการสัมภาษณ์บุคคล 2 รายดังต่อไปนี้ คือ 1. ผู้เปิดบ่อนการพนัน และ 2. ผู้ประกอบธุรกิจด้านสถานบริการ เพื่อเป็นตัวอย่างของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์อื่นอาจทำให้เข้าใจปัจจัยการกล่อมเกลาคำรวจของกลุ่มต่าง ๆ ดีขึ้น ดังนี้

(1) ผู้เปิดบ่อนการพนัน

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดในกรุงเทพฯ เมื่อประมาณ 40 ปีที่ผ่านมาแล้ว มีฐานะทางครอบครัวในวัยเด็กค่อนข้างยากจน ผู้ถูกสัมภาษณ์เรียนหนังสือตามลำดับจนจบชั้นสูงสุดจากโรงเรียนช่างก่อสร้างแห่งหนึ่ง และใช้ชีวิตในวัยรุ่นอย่างโชกโชนพอสมควร

"โตขึ้นมาใช้ชีวิตนำดูเรียนก่อสร้างดูสิต นุ่งกางเกงขายาวได้ไว้ผมได้ เราก็กีฬาวงบรูห์บ้าง มือเหลืองเลย พอจบมาก็ไม่มีงานทำไม่มีพวกไม่มีพ่อพ่อแม่ก็จน ก็เล่นบิลเลียดบ้างอะไรบ้าง มั่วสุ่มกันแต่ลักษณะไม่ยั้งปล้นไม่มีนะ" เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์จบการศึกษามาแล้วได้ทดลองทำงานหลายอย่าง แต่ทำได้ไม่นานก็มีเหตุต้องเลิก เช่น ไปสมัครร้องเพลงกับสุเทพ วงศ์คำแหง และเป็นเสมียนที่โรงรับจำนำซึ่งครั้งนี้ต้องออกเพราะมีเรื่องชกต่อยกับลูกค้า "พวกมาจำนำวัยรุ่นมันพิมพ์มือใช้หัวนี้ไปพิมพ์เราก็บอกพิมพ์ใหม่มันก็บอกไอ้สัตว์ไม่พิมพ์มืออะไรหรือเปล่า เราก็กออกไปชกกัน บุ่ง บุ่ง เลิกทำงานเลย"

ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มเข้าสู่วงการพนันเมื่อตระเวนเล่นบิลเลียดตามสมาคมต่าง ๆ แต่ต้องเลิกเล่นเพราะไม่สามารถหาคนมาพนันด้วย "มือเราใช้ได้กินเงินกันเกมส์ละ 100 ก็มากแล้วไปเล่นที่ลุมพินีมันมาทุกวันแหละ มันก็มาต่อให้ เราก็กางตั้งบ้างอะไรบ้าง มันรู้พาพวกมารุมกินโต๊ะชกกันเราหยิบบังคอได้ไม่เงินตายแหง ๆ เลย มันก็หยุดเราก็ก็นรถได้เจ้าของร้านก็วิ่งเข้ามาเอาบังคอกิน พอเราคืนมันก็วิ่งเข้ามาแหงเลย เราก็กะจกขึ้นมันก็แหงกระจกเลย ต่หั่นบรูเบิร์ตนี่แหงบุงก็กระเด้ง ๆ มันก็จบรถจะคว่ำเลย เราก็กออกรถบุงแล้วไบกมือบอกเฮ้ย กูไปแล้วนะ มันบอกไอ้สัตว์อย่าให้กูเจอหน้านะ ตั้งแต่ขึ้นมาเล่นบิลเลียดไม่มีใครเล่นด้วย"

¹

สัมภาษณ์ ผู้มีธุรกิจด้านบ่อนการพนันรายใหญ่แห่งหนึ่ง เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2528 ที่บ้านพักในกรุงเทพฯ.

ผู้ถูกสัมภาษณ์เมื่อเลิกเล่นบิลเลียดก็เข้ามาจับการเล่นไฮโลว์เป็นอาชีพ และประสบความสำเร็จจากการพนันชนิดนี้

"เปิดบ่อนไฮโลว์เล่นในสวนฝรั่ง เปิดมาซึกพักหนึ่งก็มีหลายแสนบาทนะ เล่นได้ตั้งไม่ค่อยมีทรอก ตำรวจเขาไม่เข้มงวด อย่างสมัยก่อนรู้จักกับแค้ทองที่หนองก๊กสบายแล้วพอเล่น ๆ ไปอยู่ประมาณ 5-6 เดือน มีอยู่ประมาณ 5-6 แสนบาท ประมาณปี 13-14 แล้วอายุราว 28 เริ่มเล่นก็มีเงินแล้ว มีพวกจากเมืองนนท์มาเล่นนะขี้บเรือหางยาวมาเล่น เรือหางยาวดีราคา 8 พันนะ มันแพงทีเดียวหมดเลย"

ต่อมาผู้ถูกสัมภาษณ์ได้นำเงินที่ได้จากการพนันมาลงทุน เป็นเจ้ามือสลากกินรวบ

"ประมาณปี 14 ได้ มาเก็บหวยกินรวบ นี่กว่าจะดีที่มี ๆ อยู่นะหมดเลย หมดแล้วก็ไม่ทำอะไรนอนอยู่บ้านเลย นอนอยู่บ้านเฉยเฉยซื้อหนังสือกำลังภายในอ่าน ไม่ได้ไปเล่นอะไรกับใครเลย ผมก็ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด นอนอยู่เป็นปีที่เล่นได้มีกรรมที่ดินขายหมดเลยนะ"

ผู้ถูกสัมภาษณ์ เริ่มมีชีวิตดีขึ้นอีกครั้งหลายปีต่อมา เมื่อมีนักการเมืองคนหนึ่งลงสมัครเลือกตั้งใน เขตที่ผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ และได้ทาบถามผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ช่วยหาเสียงให้ ด้วยความกว้างขวาง ทำให้เขตที่ผู้ถูกสัมภาษณ์หาเสียงให้ เทศะแนนเลือกตั้งนักการเมืองผู้นั้น และด้วยการแสดงน้ำใจโดยไม่หวังประโยชน์ตอบแทนทำให้นักการเมืองผู้นั้นให้ความรักและเอ็นดูผู้ถูกสัมภาษณ์มากขนาดรับ เป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งทำให้ชีวิตผู้ถูกสัมภาษณ์หักเหในทางที่ดีขึ้น คือได้งานทำในตำแหน่ง ผจก.ทั่วไปของ นสพ.ฉบับหนึ่ง ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถเข้าบริหารงานได้เป็นอย่างดี โดยใช้สิ่งที่ได้จากการพนันมาปรับใช้กับการบริหารงานด้วยในส่วนหนึ่ง

"ก็เราใช้ชีวิตแบบนี้เราเห็นเล่ห์เหลี่ยมของคนวงการพนันอะไรทำอะไรเฉยเรารู้หมด เพราะเรามีประสบการณ์มาใช้ใหม่อย่างไอ้คนนี้จะมาเล่นไฮโลว์ 2 คนเฉยมากับใคร บางคนมาที่อีกคนมาที่อาจ เป็นคน เขย่าแล้วส่งโค้ดให้อีกคนแทง คอยยักคนอื่นเขาอะไรเงี้ย เราก็ได้จากประสบการณ์เล็ก ๆ เราก็มาขยายผล มาปรับปรุงเกี่ยวกับการงานทำได้เลย รู้เล่ห์เหลี่ยมอย่างแผนกจ่ายผมไปยื่นมอง สมมุติลงบิล 100 มันจ่าย 120 ใครจะรู้ ใครก็ต้องไม่รู้ผมก็เลยจัดคนเข้าไปคุมอีกทีหนึ่ง แม้แต่เรื่องรถนะโรงพิมพ์ไม่มีที่จอดไปจอดบ้านคนขี้บ เข้า ๆ มันไปขี้บป้ายดำซึกเขียวแล้ว พวกฝ่ายขายก็ขายหนังสือ สมมุติรับ 70 ก็ลงซึก 90 รู้กับคนส่งยอด กระดาษที่ลงจริง 3 ม้วน ก็ลงในบิล 4-5 ม้วนอะไรยังงี้ บริษัทก็เจ็ง ตัวอักษรก็มีการใส่กล่องไม้ขีดวันละกล่องขโมยไป ไปขายไปเดือนหนึ่งก็ซื้อทองได้เส้นแล้วนี่ ถ้าคนไม่ทันคนไปอยู่บริหารแล้วเจ็ง"

ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถเพิ่มยอดขายของ นสพ.ฉบับนั้นด้วยกลวิธีต่าง ๆ จนยอดขายเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวและยอดโฆษณาที่ขอลงใน นสพ.สูงขึ้น ทรัพย์สินของโรงพิมพ์สามารถถอนขึ้นได้หมด ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่านักการเมืองซึ่งสนับสนุนผู้ถูกสัมภาษณ์ผู้นั้น มองเห็นความสามารถและพยายามจะสนับสนุนให้มีตำแหน่งในทางการเมือง แต่ด้วยความอิจฉาริษยาของนักการเมืองคนหนึ่งในพรรคและมีตำแหน่งสำคัญในสำนักพิมพ์ได้กลั่นแกล้งผู้ถูกสัมภาษณ์จนขาดความยิ่งคิดและขอลาออกจากตำแหน่งใน นสพ.ฉบับนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงทวงกลับมาตั้งบ่อนการพนันอีกครั้งที่บ้านพัก ในช่วงนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสได้ช่วยเหลือตำรวจในเรื่องสำคัญครั้งหนึ่ง

"ทางตำรวจโรงพักนี้เขามีเรื่อง เขาเคลียร์กันไม่ได้โดนฟ้องโดนอะไร รอง ผกก. เขาก็มาหาผม ให้ช่วยพูดผมก็ช่วยพูดให้ เขาก็ถอนแจ้งความถอนฟ้องอะไรกัน ตำรวจมาจับตี 1 ปีนไปในบ้านเขาแล้วยังป็นในบ้านเขาไม่มีคดีอะไรจับขังโจรแล้วก็เคาะเขามา เขาก็ฟ้องนะซีสวย. เขาเห็นว่าเรามีบุญคุณก็ถามว่าจะเอาเงินเท่าไร ผมก็ว่าช่วยก็ช่วยกันเถอะ ถ้าเอาเงินก็ไม่ได้ช่วยกันนะผมก็บอก ผมก็เลยไม่เอา ก็ช่วยเขาไปฟรี ๆ เขาก็ไม่รู้จะทดแทนยังไง เราจะเล่นอะไรก็เล่นกันไป ที่นี้เล่นไปเล่นมากก็ขยายไปเรื่อยจนใหญ่ขึ้นมา"

ระหว่างที่เปิดบ่อนการพนันขึ้นนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์ก็มีฐานะดีขึ้นมาเป็นลำดับ จนในปัจจุบันมีทรัพย์สินนับล้านบาท เป็นที่นับถือของชาวบ้านในละแวกที่ตั้งบ่อนการพนันอยู่ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า เพราะผู้ถูกสัมภาษณ์ช่วยเหลือชาวบ้านที่ยากจนด้วยการหาที่เรียนให้บุตรหลานชาวบ้านจำนวน 40 คนได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ผู้ถูกสัมภาษณ์บริจาคเงินสร้างขึ้นมา และทางงานให้บุตรหลานชาวบ้านทำในบ่อนอีกจำนวน 80 คน เป็นผลให้ละแวกนั้นซึ่งเคยมีโจรมีขโมยชุกชุมไม่มีการลักขโมยเกิดขึ้นอีก เพราะคนมีงานทำ ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องใช้เงินจ้างบุคคลเหล่านั้นคนละประมาณ 100-150 บาทต่อวัน หรือเฉลี่ยรวม 1 หมื่นบาทเศษต่อวัน นอกจากนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์ยังกล่าวว่าได้สร้างบ้านพักไว้ 3 ห้อง เพื่อให้คนจนอยู่และทุกเดือนจะมีคนแก่ซึ่งมีฐานะยากจนเดินทางมาขอเงินจากผู้ถูกสัมภาษณ์จำนวน 10 กว่าคน ผู้ถูกสัมภาษณ์จะให้เงินไปคนละ 500 บาท เฉลี่ยแล้วจะให้เงินด้านนี้ประมาณเดือนละหมื่นกว่าบาทเพื่อการทำบุญซึ่งแรงจูงใจเรื่องนี้เกิดจากในครั้งหนึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์เมื่อสมัยเป็นเด็กได้พบคนแก่ที่น่าสงสารถูกทอดทิ้ง ความสะเทือนใจครั้งนั้นทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ร้องไห้และตั้งใจไว้ว่าจะช่วยเหลือคนแก่เมื่อโตขึ้น ผู้ถูกสัมภาษณ์มีทัศนคติต่อการตั้งบ่อนการพนันว่าเป็นการช่วยเหลือคนจน และเห็นว่า การเลิกทำบ่อนการพนันจะทำให้คนจนเดือดร้อน

"ตัวผมเองว่าไม่ทำต่อก็ได้แต่ที่พี่ถ้าไม่ทำปัญหาเยอะ ใ้ออย่างเราถ้าเล็กเรา มีเงิน กิจการค้าเรามี ตอนนี่ผมก็ส่งของไปขายต่างประเทศอะไรต่ออะไรยังงั้นะ มีหุ้นส่วน กิจการผมมีทำหลายอย่างเลย เลิกไปนี่ผมก็สบาย ผมสบายตัวแต่ไอ้พวกนี้ เป็นปัญหา ปัญหาต่อสังคมด้วย"

นอกจากนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์ยังมีความ เชื่อว่าการ เลิก เล่น การพนัน เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ และนโยบายของรัฐมนตรีบางท่านที่จะมิให้มีบ่อนการพนัน เกิดขึ้นก็เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้

"ไม่มีทาง มนุษย์คนไทยนี่ไม่มีทาง เกิดมาคนอยู่ในท้องยังพนันแล้ว ผู้หญิงผู้ชาย ยาก เพราะมันเป็นนิสัยคนไทย คนไทยมันชอบพนัน แล้วอย่างหนึ่งถึงจะปิดบ่อนการพนันหมด เขาก็นัดรวมกันไปเล่น สิบคน เจ็ด เขาก็นัดกันสถานที่ไปเล่นที่ไหนก็ได้ เขามีสตาจค์เขา ตีตัวไปเล่นมาเก่า ไปเวกัส เงินออกนอกประเทศเท่าไรทางโพยก๊วน มีส่งออกไปไม่มีสิทธิ จะคุมอยู่ถึงตอนนี้ที่เสีย ๆ ไป ผมว่าเป็นเหมือนล้านนะ ต่อเดือนเป็นพัน ๆ ล้าน"

สำหรับความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์แล้วการตั้งบ่อนการพนัน เป็นสิ่งที่ชอบธรรม เพราะ ความชอบธรรมคือการมีกินมีอยู่

"อย่าพูดถึงศีลธรรม ศีลธรรมมันกินไม่ได้ทรอกถ้าคนทิว"

ดังนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์จึงมองไม่เห็น เจตนา รรมย์ของกฎหมายใน เรื่องการปราบบ่อน การพนัน ในลักษณะที่เป็นบาปบุญคุณโทษแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกับมองเห็นว่า บ่อนการพนัน ก็คือ เรื่องธรรมตาของมนุษย์อัน เป็นผลประโยชน์ของชาติที่ไม่ควร เสียไปแต่ควร เอา เงินภาษี เข้ารัฐมากกว่า และ เห็นว่าการ เล่น การพนัน เป็นคนละส่วนกับการจับปล้นหรืออาชญากรรม

ลักษณะของค่านิยมและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ต่าง ๆ นี้จะเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอด ไปสู่เจ้าหน้าที่ของรัฐและตำรวจ เพื่อให้มีทัศนคติหรือค่านิยมที่สอดคล้องกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ฉะนั้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบความ เชื่อในแนวคิดกล่าวได้กลายมาเป็นที่ยอมรับของข้าราชการ หรือตำรวจหลายคนในปัจจุบัน โดยมีผู้ถ่ายทอดจากจุดต่าง ๆ ทั้งผู้ที่เป็นนักเล่นการพนันและ เจ้าของบ่อนการพนัน สำหรับบุคคลที่อยู่ในวงการพนันนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า มีทุกอาชีพทั้งพ่อค้า นักธุรกิจใหญ่ ๆ ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ นัก นสพ. ตลอดไปจนถึงรัฐมนตรี

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตำรวจแล้วผู้ถูกสัมภาษณ์ได้สัมผัสกับตำรวจมาเป็นเวลานาน และมีรูปแบบการติดต่อกัน เป็นแบบการให้ความ เคารพนับถือต่อตำรวจ ตลอดจนการใช้ความ สนิทสนม เป็นการส่วนตัวส่วนมาก แต่สำหรับตำรวจที่มีการปฏิบัติไม่ เอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ รูปแบบการปฏิบัติก็จะแตกต่างออกไปในทางต่อต้านและพร้อมที่จะต่อสู้ในที่สุด ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึง การสัมผัสกับตำรวจครั้งแรกว่า

" สัมผัสเฉยผมว่าผมสัมผัสตั้งแต่เด็ก พอผมเริ่มมาเล่นไฮโล้วผมเป็นเด็กเขาผู้ใหญ่กว่า ก็ไปหาเขา ผมจะเล่นเฉยจะเล่นได้ไหมพูดกันตรง ๆ เฉย เขาก็บอกไม่มีปัญหาเล่นไปมันได้ ดั่งเดิงอะไร 6-7 คน"

และเมื่อเข้าไปสัมผัสกับตำรวจผู้ถูกสัมภาษณ์ก็เริ่มรู้ว่าตำรวจนั้นต้องการอะไรและ ปัญหาของตำรวจเป็นอย่างไร

"ผมก็เริ่มสัมผัสตำรวจ ตำรวจนี่มันมีวิธีการผมว่ามันไม่พอกินนะ เขาก็จำเป็นต้อง ทำทุกอย่างเพื่อให้มันอยู่รอด ถ้าจะแก้ตำรวจผมว่าลำบาก ถ้าคนสะอาดผมว่ามันเป็นไปไม่ได้นะ จะต้องปรับปรุงกันใหม่หมดโดยกระต๊อบกันใหม่หมดแม้แต่เงินเดือน พลตำรวจชึก 2 หมื่นเจี้ย ไอ.เค. อย่างอเมริกา อเมริกามันพันหนึ่ง พันก็ 2 หมื่นกว่าแล้ว ที่ผมไป ๆ เขาถึงไม่ต้องเอา ไอ้เรา ลำบากเงินเดือน 1,800 เด็กในบ่อนผม พวกนี้ให้คนละ 100-150 ต่อวัน"

การเรียนรู้ความต้องการของตำรวจบางคนจะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้สิ่งที่ตำรวจต้องการ โดยตลอดมา แต่ตำรวจที่เข้ามาพบกับผู้ถูกสัมภาษณ์ก็มีหลายรูปแบบ และผู้ถูกสัมภาษณ์มีทัศนคติต่อ การสนองตอบต่างกันต่อตำรวจที่เข้ามานั้น

"มันมีทุกรูปแบบ จริงใจ ลักษณะผลประโยชน์ก็มีรู้ว่าที่มันเป็นบ่อน เขามาก็รู้นิสัย ผมเป็นคนพูดตรง ๆ ถ้าเป็นคนที่มีน้ำใจต่อกันผมก็ให้นะมีอะไรเดือดร้อนก็ช่วยกัน นอกจากมา แบ่งกันยังงี้ คงไม่มีทางที่ไม่ต้องพูดกัน ไปเลิกพูดกันไป ส่วนมากมัน เป็นแหล่งผลประโยชน์ ใคร ๆ ก็เข้ามา"

ในจำนวนบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาหาผู้ถูกสัมภาษณ์ นอกจากตำรวจแล้วผู้ถูกสัมภาษณ์ ยังกล่าวว่า มีนักข่าว และประชาชนธรรมดาที่อ้างตัวสนิทสนมกับผู้ใหญ่ในกรมตำรวจ เข้ามา เพื่อขอความช่วยเหลือหรือเงินทอง ซึ่งถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์หรือบ่อนการพนันอื่น ๆ ไม่ให้บุคคล เหล่านี้จะไปฟ้องผู้ใหญ่ให้สั่งตำรวจท้องที่จับกุม บุคคลเหล่านี้เข้าออก เยี่ยม เยียนผู้ใหญ่เสมอ และมักจะมีข่าวต่าง ๆ ไปบอกในฐานะเป็นพลเมืองดี แต่หลังจากแล้วก็คือพวกรีดไถอีกจำพวกหนึ่ง นั้นเอง

นอกจากตำรวจบางคนจะต้องพึ่งบ่อนการพนัน เรื่องรายได้แล้ว ยังต้องพึ่งบ่อน การพนัน เรื่องภาษีสังคมอีกจำนวนมาก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ตำรวจส่วนนั้นไม่สามารถจะจัดการ เด็ดขาดกับบ่อนการพนันได้

"ไม่ว่าจะเป็นบัตรเป็นอะไรมันก็ตรงมาที่บ่อนเฉย ถูกไหม จัดมวยเข้า โปวสั่ง การกุศลต่าง ๆ เฉยบ่อนทั้งนั้นแหละ ที่นี้ตำรวจจะจับจริงก็จับลำบาก แล้วค่าใช้จ่ายตำรวจ

ในเดือน ๗ ที่มีคนคุมโหมคนหนึ่งเราพูดตั้งแต่ ร.ต.ต. ยืนอธิบดีเฉย ถ้ากินแต่เงินเดือน บ้านหลังยังไม่มีอยู่เลย จริงไหม"

ในทัศนะของผู้ถูกสัมภาษณ์การ เปิดบ่อนการพนันกับหน้าที่ของตำรวจนั้น เป็นเพียง บทบาทที่ต้องแสดงต่อกัน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาพอใจเท่านั้น แต่ในทางส่วนตัวแล้วทั้งคู่ไม่ใช่ศัตรูกัน และยังเกื้อกูลช่วยเหลือกันด้วย ฉะนั้นบางครั้งการจับกุมบ่อนการพนันของตำรวจบางหน่วย จึงเป็นเพียงการยอมให้จับ เพื่อรักษาหน้ากัน เท่านั้น

"ก็ต้องขอกันบ้าง เพราะคนเรามีความเป็นพวก เราบรู้ว่าเขาเดือดร้อนนะแล้วจะไม่ช่วยเขาได้ยังไง เสียเงินดีกว่า ๆ พรรคพวกเดือดร้อนถ้าเราจะหนีทำมาจับ เราก็หนีเราก็ทำได้ มีอยู่พักหนึ่งหลังจากรองผู้บัญชาการ น. คุณกันไม่รู้เรื่องแล้วนะ เขาก็มายื่นกันเต็ม ๆ ตั้งด่านหน้าบ้าน เขาก็รู้ว่าเราเล่นถ้าจะเล่นมากก็ให้ตายก็ทำอะไรไม่ได้"

ปัญหาด้านบ่อนการพนันต่ออาชีพตำรวจยังมีหลายสิ่งหลายอย่างที่นำศึกษาโดยละเอียด เพื่อการปรับวิธีการปฏิบัติหรือปรับกฎหมายให้เหมาะสม ทั้งนี้ควรจะมีการแยกศึกษาในส่วนนี้ต่อไป สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับอิทธิพลทางค่านิยมและทัศนคติต่ออาชีพตำรวจนั้น อาจสรุปจากผู้ถูกสัมภาษณ์ได้โดยสังเขปดังนี้

1. ผู้เปิดกิจการบ่อนการพนันรายนี้ มีพื้นฐานทางความคิดว่าบ่อนการพนัน เป็นสิ่งที่มีในสังคม ฉะนั้นอาชีพเปิดบ่อนการพนันจึงมีความชอบธรรมด้วยเหตุผลต่าง ๆ ทั้งในด้านอุปสงค์ (demand) การกระจายรายได้ไปสู่คนจน การสร้างงานและด้วยคุณธรรมที่ต้องทำรายได้ส่วนนี้ไปจุนเจือชาวบ้านที่ยากจน
2. การมีความเชื่อที่ว่าบ่อนการพนัน เป็นสิ่งที่ชอบธรรม ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พร้อมที่จะต่อสู้เพื่อคงอาชีพนี้ไว้ หรือหลบเลี่ยงการจับกุมของตำรวจหากถูกรบกวน
3. ค่านิยมและทัศนคติของผู้เปิดกิจการบ่อนการพนันที่ตำรวจได้รับจะ เป็นสิ่งที่สร้างความน่าเห็นใจ มีเหตุผลในตัวเอง ซึ่งเมื่อประกอบกับความสัมพันธ์ในทางส่วนตัวตามธรรมเนียมไทยและการได้ผลประโยชน์หรือการพึ่งพาอาศัยอื่น ๆ ด้วยแล้ว ย่อมมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวให้ตำรวจบางส่วนยอมรับบ่อนการพนันและมีค่านิยมกับทัศนคติที่คล้อยตามได้
4. นอกจากอิทธิพลต่อตำรวจบางส่วนแล้ว ผู้ประกอบกิจการด้านนี้ยังมีอิทธิพลในด้านอื่น ๆ อีก เช่น มีอิทธิพลต่อพรรคการเมือง กลุ่มทหาร นัก น.ส.พ. และอิทธิพลทางการเงิน ซึ่งเป็นศักยภาพที่ตำรวจจะต้องเกรงขาม การปราบปรามบ่อนการพนันจึงไม่ใช่ความสามารถของตำรวจในระดับท้องถิ่นโดยทั่วไป

5. ความจำเป็นที่ตำรวจต้องพึ่งบ่อนการพนัน ในเรื่องงบประมาณทั้งที่ใช้ส่วนตัว และนำมาใช้ในราชการ ทำให้ตำรวจมีเยื่อใยที่ไม่อาจตัดขาดหรือปราบปรามบ่อนการพนัน โดยง่าย ประกอบกับประชาชนซึ่งเป็นปุถุชนยังชอบที่จะเล่นการพนัน ฉะนั้นบ่อนการพนันจะ ยังคงมีต่อไปและอิทธิพลทางค่านิยมกับทัศนคติต่อตำรวจบางคนก็จะยังคงมีต่อไปด้วย จนกว่า กรมตำรวจจะคิดหาทางแก้ปัญหาที่เหตุได้สำเร็จ

(2) ผู้ประกอบธุรกิจด้านสถานบริการ¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์ทำธุรกิจด้านสถานบริการประเภทคาเฟ่และคอกเทลเลาจน์หลายแห่งในกรุงเทพฯ ซึ่งมีการกระทำผิดกฎหมายอยู่เสมอและจำเป็นต้องสัมผัสกับตำรวจอย่างยิ่ง ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอายุ 52 ปี เกิดในกรุงเทพฯ ที่ ตำบลป้อมปราบ บิดามีเชื้อสายเป็นชาวจีน มีอาชีพขับรถสามล้อส่วนมารดาทำงานบ้าน ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงคำสั่งสอนของบิดามารดาว่า

“เน้นหนักทางสร้างความคิด ให้เลือกเอาถ้าจะเอาชื่อเสียงก็จะได้เงินถ้าจะเอาเงินก็จะได้ชื่อ ถ้าจะได้ทั้งเงินทั้งชื่อต้องใช้ปัญญาให้ถูกไปเลือกเอาให้คิดเอาเอง”

ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่มีการศึกษาคือไม่ได้เข้าเรียนหนังสือในโรงเรียน และเริ่มทำงานตั้งแต่อายุ 12 ปี เริ่มจากขายมันต้มน้ำเขียวต้น ต่อมาเป็นเด็กรับใช้ที่ห้างนพรัตน์และได้เข้าจากพนักงานขายมาจนถึงได้เป็นผู้ช่วยผู้จัดการ ในวิทยุหนุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์มีอาชีพที่เกี่ยวกับการค้าขายเป็นส่วนใหญ่ คือเป็นเซลส์แมนขายเสื้อผ้าถุงเท้า ขับรถแท็กซี่ และเปิดร้านขายข้าวแกงอยู่ในหน่วยทหารแห่งหนึ่ง ชีวิตของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ และมีประสบการณ์ชีวิตที่ต้องใช้ความสามารถส่วนตัวหรือการใช้มนุษยสัมพันธ์ตลอดเวลา ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เรียนหนังสือเพราะมีผู้เห็นใจสอนให้เป็นการส่วนตัวเมื่อทำงานเป็นเด็กรับใช้ในห้างนพรัตน์ เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์มีลักษณะเด่นคือการอ่อนน้อมถ่อมตน จึงเป็นที่ถูกใจและได้รับการสอนหนังสือให้ ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มได้สัมผัสกับตำรวจเมื่อมีอายุ 18 ปี และเพิ่มความสนิทสนมกับตำรวจเรื่อยมา โดยเล่าว่า

¹ สัมภาษณ์ผู้ประกอบธุรกิจด้านสถานบริการหลายแห่งในกรุงเทพฯ, เมื่อ 13 กันยายน 2528, ณ สถานบริการประเภทคาเฟ่แห่งหนึ่ง.

"เมื่ออายุประมาณ 17-18 ปี คือคุณพ่อผม เป็นคนนักเลงน้อสชายที่ตายไปแล้ว ก็นักเลง ไม่เว้นอาทิตย์ต้องตีกับเพื่อนบ้าน ก็ต้องขึ้นโรงพักก็มีญาติ เป็นผู้ส่งน้ำแข็งอยู่ในท้องที่ พลับพลาไชยเขต 1 ขณะนั้นมาอยู่ท้องที่มีมี เรื่องก็ต้องขึ้นพลับพลาไชยเขต 1 ก็มีผู้การ น. ขณะนั้นติดยศ ร.ต.ด.ก็สนิทกับญาติ ญาติก็เรียกผมมาบอกเชิญไปรู้จักกับหมวด น. เขาหน่อย มีอะไรต่อไปไม่ต้องไปหาที่ติดต่อกันเองก็แล้วกัน เพราะเรื่องเยอะเหลือเกิน พ่อกับน้องไม่ไหว ผมก็เข้าไปหาท่านก็ยินดีรับไว้แล้วบอกว่าตีมีอะไรมาทานะ อ้าวชื่อ น.นะ แล้วก็ มีเรื่องอยู่ เรื่อยๆ ก็ไปหาท่านท่านก็ไกล่เกลี่ยให้บ้าง เปรียบเทียบให้บ้าง แล้วท่านย้ายมาอยู่เป็นรอง สารวัตรขณะสงคราม คราวนี้ก็มีโอกาสใกล้ชิดกันเพราะทำงานพรัดมันมันอยู่ท้องที่ท่าน ก็ไปมา หาตู้โดยปกติก็ต้องเจอกันทุกวัน พ่อเป็น ร.ต.ท.ท่านย้ายไปสามเสน ขณะนั้นอธิบดีเผ่า เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ก็มีคดีรถบรรทุกชนกับรถ ยี.เอ็ม.ซี.ของยานเกราะ ปรากฏว่า รถทหารเป็นฝ่ายผิดรถบรรทุกเป็นฝ่ายถูก ประชาชนทั่วไปหรือความรู้สึกของทหารก็คิดว่า ตำรวจนี่เข้าข้างรถบรรทุกอยากได้เงินได้ทอง ผู้การ ช.ก็มา ผู้การ ช.ก็เข้าไปถามการ ดัดสนับหลักการตัดสินหมวด น. เอาสันตินขึ้นโต๊ะทำงาน ท่านก็ถูกกลับมาถูกย้าย 72 ชั่วโมง เลยมีคำสั่งมาเลย ขุนจำนงค์รักษาเป็นผู้บังคับการ ผู้การ ช.มาไปรเวทที่ หมวดแยก สันตินขึ้นโต๊ะ เตะ ๆ ย้ายทั้งโรงพักเลย ตัวท่านถูกย้ายไปพิจิตร

ก่อนย้ายก็พาผมไปฝากกับ สวส.ขณะสงคราม ซึ่งต่อมาก็เป็นผู้บัญชาการตำรวจ สอบสวนกลาง ในขณะนั้น ร.ต.อ. นีรักเหมือนน้องนะพี่ ม. ผู้การ น. รุ่น 5 ผู้บัญชาการ ม. รุ่น 4 เรียกเฮีย เฮียหน้าเฮีย ม. ผมฝากน้องผมไว้ถ้าเฮียรักผมเหมือนน้องละก็กรุณา รับไต่ฉันเหมือนน้องด้วย มีอะไรช่วย เขาก็ไม่มีอะไรมาทรมานพ่อกับน้องทะเลาะวิวาท เตะตี ต่อยกันอย่างเดียว ท่านไปผมก็ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับผู้บัญชาการ"

ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ไปมาหาสู่กับผู้บัญชาการ ม. มาโดยตลอด มีทั้งเรื่องส่วนตัวและ ของผู้อื่น ซึ่งก็มักจะไปขอหนังสือแนะนำจากผู้บัญชาการ ม. มาทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้จักตำรวจ ขยายวงกว้างออกไป ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มทำอาชีพผิดกฎหมายครั้งแรกโดยการเปิดช่องโสเภณี ในกรุงเทพฯ แห่งหนึ่ง โดยให้เหตุผลว่าเพราะมีประสบการณ์จากการเที่ยวมากจึงอยาก ลองทำดูเอง ซึ่งในครั้งนี้อยู่ถูกสัมภาษณ์ก็รู้จักตำรวจเพิ่มขึ้นอีก คือ ผู้กำกับ สารวัตรใหญ่ ท้องที่และสารวัตรปกครอง ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงวิธีการขอไม่ให้ตำรวจจับอัน เป็นการแสดง ถึงวิธีการกล่อม เกลาบางส่วนของผู้กระทำผิดในอาชีพนี้ต่อตำรวจว่า

"เรารู้แล้วว่าต้องถูกจับ เราก็ยอมให้จับ แต่ว่าเราก็พยายามชี้แจงให้รู้ว่า มีความจำเป็นอย่างไรที่ต้องมาทำอาชีพนี้ ตอนนั้นไม่ต้องเคลียร์ (ให้เงิน) กับตำรวจเลย ก็อธิบายว่า เราก็คงจะมีลูกตอนนั้นมี 3 คน อาศัยเงินเดือนอย่างเดียวไม่พอกิน ก็ไปขอกับ สารวัตรใหญ่ (ขณะนี้เขานายตำรวจระดับสูงแล้ว) ท่านก็บอกว่าอย่าเสี่ยงแมงดาไว้ ให้ทำแบบ เป็นธุรกิจอย่าหลอกลวงเด็กที่อยู่บ้านที่ไม่สมัครใจมาค้าประเวณี หรือว่าใช้วิธีหนึ่งวิธีใด ผู้ที่จะมาทำงานนี้ขอให้ เป็นคนที่เขาผ่านงานในด้านนี้มาแล้ว แม่ เป็นผู้บริหารสมัครใจก็ขออย่าได้รับเข้ามา"

การทำอาชีพผิดกฎหมายในครั้งนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกตำรวจจับหลายครั้ง โดยเฉพาะ เมื่อมีคำสั่งจากหน่วยเหนือให้จับบ้านผู้ค้าประเวณี บ้านผู้ถูกสัมภาษณ์ก็จะถูกจับเอาผู้ค้าประเวณี ไปหมดบ้าน ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ทำอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ต้องสัมผัสกับตำรวจอีก จนต้องมาสัมผัสกับ ตำรวจอีกครั้ง เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์เปิดค่าเฟ้ ซึ่งจำเป็นต้องมีการทำผิดกฎหมายโดยผู้ถูกสัมภาษณ์ ให้เหตุผลว่าการทำผิดกฎหมาย เช่นการเปิด เกิน เวลาและการมีโชว์เปลือย เป็นสิ่งที่จำเป็น หากไม่กระทำกิจการค้าจะอยู่ไม่ได้ ความจำเป็นต้องทำผิดกฎหมายทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์จำเป็นต้องต่อรองการใช้อำนาจของตำรวจ ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงวิธีการกล่อม เกลาต่อตำรวจว่า

"ก็ต้องพูดความจริง อย่าโกหก ไม่ใช่ถูกจับก็บอกว่าผมพ่มีวันนี้ คือต้องพูดกันตรง ๆ ว่าเรามีความจำเป็นอย่างไร ถึงแม้จะอยู่ในกรุงอย่างเพชรบุรีติดใหม่การแข่งขันมันมาก คิด ๆ กันทั้งแถว 2 ฟาก การที่ต้องใช้ปัญญา ใช้สิ่งดึงดูดถ้าเราทำผิดตำรวจเขาก็ต้องจับ แต่ถ้าเราพูดตรง ๆ เจ้าหน้าที่ ๆ มาจับก็เห็นใจ แต่โดยหน้าที่ก็ละเว้นไม่ได้ แต่อย่างน้อยที่สุดก็คิดว่าตำรวจยังมีส่วนเห็นใจ ถ้าพูดว่าผมทำยังงี้ผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำไมไม่ไปปราบโจรอะไรพวกนี้มันก็จะยิ่งไปกันใหญ่ ตำรวจ เขามาจับตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาตามนโยบาย ไม่ใช่ อยู่ ๆ อย่างพวกมากินแล้วเราเก็บตังค์เขาออกไปมาจับแล้วนี่ อีกรื่องหนึ่ง แต่ตำรวจส่วนมากไม่ค่อยอยากจับ เพราะว่าเห็นใจ"

นอกจากการกล่อม เกลาต่อตำรวจห้องที่แล้วผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า การเปิด ค่าเฟ้จำเป็นต้องขอร้องต่อผู้บังคับบัญชาชั้นสูงด้วยจึงจะได้รับความสะดวก "สำหรับห้องที่ บางทีเขาก็ให้เราไปขออนาย คือ ขอนะส่วนขอของนี้มันแค่ขอให้ เป็นเกราะกำบังมีอะไรมาก็ ท่านครับ ท่านขอมานี้มันผิดนี้ผมถูกตั้งกรรมการแล้วนาย เขาจะได้ไปช่วย" และการขอต่อผู้ใหญ่ผู้นั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่าต้อง เป็นผู้ใหญ่จริง ๆ และต้องมีคุณสมบัติอีก 3 ข้อคือ

"ผู้ใหญ่คนนั้นต้องมีบารมีหนึ่งละ สองต้องถ้าบารมีมีน้อย... เป็นคนดี สามไม่มีบารมีและเป็นคนธรรมดา หรือคนชั่วแต่เป็นเพื่อสนิทกับผู้มีอำนาจในขณะนั้นก็ขอได้อีกแหละ ก็มี 3 กรณี"

การเข้าหาผู้ใหญ่ของผู้ถูกสัมภาษณ์นั้นส่วนใหญ่ผู้ถูกสัมภาษณ์ใช้วิธี เข้าหาผู้ที่มีความสนิทสนม เป็นการส่วนตัว ทศนคติที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีต่อตำรวจชั้นผู้ใหญ่เหนือชั้นสถานีและชั้นสถานีมีแตกต่างกันคือ รู้สึกว่านายตำรวจผู้ใหญ่เป็นที่พึ่งพาอาศัยโดยใช้ธรรม เที่ยมประเพณีของผู้ใหญ่ผู้น้อยได้ ส่วนตำรวจชั้นสถานีต้องใช้การจูงใจโดยมีสิ่งตอบแทน แต่สำหรับผู้ใหญ่แล้วลักษณะสำคัญของผู้ใหญ่คือไม่เอาผลประโยชน์

"ไม่เอา เคารพนับถือกัน มันก็เกี่ยวกับเราใกล้ชิดรับใช้กันมาหรือสนิทกันมาแต่จะมาเสียอีกต่อก็ตรงท้องที่"

ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงความรู้สึกของผู้ทำร้านค้าเฟ้โดยทั่ว ๆ ไปที่มีต่อดำรวจที่คบกับพ่อค้าแบบแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ว่า มีความรู้สึกไม่พอใจแอบแฝงอยู่ในใจ

"ความรู้สึกนั้น คือเรียกว่าถ้าเลิกไปแล้วก็ลืมไปเลย ความนิยมนับถือแล้วไม่มีเปอร์เซนต์นิยมต่ำมาก คือมันไม่จริงใจกันนะ ส่วนใหญ่จะต้องการเงิน ทั้งเงินทั้งกินอะไรทุกอย่าง สารพัดการจะผลักให้เราหมด"

ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจค่านิยมและทัศนคติที่พึงปฏิบัติต่อดำรวจทั่วไปว่า จะต้องใช้เงินและบางคนก็พิเศษกว่าก็ใช้ความสนิทสนมรักใคร่ เป็นการส่วนตัว สำหรับค่านิยมของตำรวจที่ปรารถนาให้พ่อค้ายึดถือ คือ การเก็บความลับที่มีต่อกันให้ดีที่สุด ซึ่งจะทำให้เป็นที่ไว้วางใจและ เชื่อถือต่อดำรวจ

สิ่งที่ปรารถนาของพ่อค้าที่จะได้รับจากตำรวจนั้นคือการไม่มารบกวนการทำการค้าของตน ซึ่งในเรื่องนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงออกถึงค่านิยมและทัศนคติของผู้ประกอบอาชีพนี้ว่า

"ผมต้องการให้ปฏิบัติตนตาม เงื่อนไขที่รับปากกันไว้ไม่ผิดสัญญาไม่มาจับไม่ให้ลูกน้องมารบกวนเราก็ถือว่าท้องที่นี้ดีที่สุด นายตำรวจดีตำรวจที่นี้ดีมาก อย่างที่หึงเอาหึงจับ ทั้งสวดผี ๆ พวกนี้... แอ่ ไม่ปกป้องยังยุให้ไปจับ"

"ผมเห็นว่าตาม เงื่อนไขที่ดีที่สุด เราสามารถให้ได้เท่านี้แล้ว เขายินดีรับแล้วก็ให้เราทำกิจการของเราได้ตามที่เราได้ขอไว้ แล้วเราก็เคลียร์หน่วยเหนืออีก อะไรพวกนี้เพื่อไม่ให้ เขาเสียหายดีที่สุด คือมีสัจจะต่อกัน เพราะผู้รับก็ตั้งใจที่จะรับผู้ให้ก็ยินยอมตามเงื่อนไข"

คำนิยามและทัศนคติแบบที่เกื้อกูลต่อการค้ำนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่าจำเป็นต้องมีวิธีการพูดเพื่อให้เกิดการยอมรับ โดยมีหลักสำคัญอยู่ที่การขอความเห็นใจ และการตอบแทนบุญคุณ

"มาถึงเราก็บอกว่าท่านครับผมจะมาเปิดคาเฟ่ถนนนี้ เราก็อ้างเหตุผลว่าเราเปิดใหม่นี้คิดว่าพื้นที่นี้ตามที่ผมได้สอบถามแล้วรสนิยมคือ 1. จะต้องมีอะไรดีซักอย่างหนึ่งผมก็ถามว่าอะไรที่ดีที่สุด คือการโชว์นางแบบเปลือยบ้างไม่เปลือยบ้าง 2. ต้องถึงดี 3 ดี 4 เพราะที่นี้หิวค้ำไม่ค่อยมีคน เพราะฉะนั้นก็ต้องขออนุญาตให้ท่านเมตตาคาผมในขณะที่ผมเปิดร้านใหม่ให้ผมเรียกแขกได้เสียก่อน พอเรียกแขกได้แล้วให้ผมคุมหิวค้ำให้ติดแล้วผมก็จะเลิก ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้

นายเขามักจะบอกว่า โธ่ผมนะไม่มีปัญหาหรอก กก.ซี เราก้ไปหา กก.ก็เล่าเหตุผลอันเดียวกัน กก.ก็จะถามว่าแล้วห้องที่ละ เข้าก๊ยเขาได้หรือเปล่า เราก้บอกว่าถ้าท่านไม่มีปัญหาห้องที่ผมไปมาแล้ว เอ้าแล้วอย่างกองปราบอะไรพวกนี้ละ พวกนี้ผมพอรู้จัก แน่นะ ก้บอกทุกอย่างไม่มี 100 เปอร์เซ็นต์ แค่ 80 เปอร์เซ็นต์

ก็บอกว่าท่านจะให้ผมสนับสนุนสวัสดิการของ สน.ยังงัยบ้างขอให้กรุณาแนะนำผม เขาก็จะบอกว่าเสียไปทำก่อน ไม่รู้จะอยู่รอดหรือไม่แล้วค่อยมา พอเราเปิดซัก 4-5 วันแล้วเราไป ยังงัยแบกกำไรหรือขาดทุน บอกว่าที่มาวันนี่ไม่ใช่ปัญหาเรื่องการขาดทุนหรือกำไรมา เรื่องการสนับสนุน ขาดทุนหรือกำไรปัญหาอยู่ที่ผม"

การกระทำผิดกฎหมายบางอย่างในทัศนะของผู้ถูกสัมภาษณ์เห็นว่าตำรวจไม่สามารถปฏิบัติหรือบังคับใช้กฎหมายได้โดยเคร่งครัด เพราะระบบงานของตำรวจเองที่มีแบบรูปนัยซ้อนอยู่ในแบบรูปนัยและการมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับกลุ่มต่าง ๆ จนบังคับใช้กฎหมายไม่ได้เพราะมีการขอ โดย เจพาะนายชั้นบน เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี

"อันนี้ เนื่องจากว่านายเหนือชั้น ไม่ได้ทำให้ผู้น้อยเสื่อมใสยอมรับกันไม่ได้ อย่างยกตัวอย่างอย่างผมเนี่ยไปขอ นายเขาก็ขอมมา นายเขาขอมมาห้องที่ ห้องที่ก็ต้องให้ ห้องที่จะทำอะไรเจ้านายขอไว้ก็ไม่ว่าใครมันมีการอภิสิทธิ์ มันจะดีไปไม่ได้ อันนี้เจ้านายเขาก็ถือว่าคนอื่น เขาก็ขอมมา เขาก็ขอมบ้างเรื่องอะไรเขาจะไม่ขอ"

จากที่กล่าวมาพอสรุปลักษณะสำคัญจากผู้กระทำผิดในลักษณะนี้ได้ดังนี้ คือ

1. ผู้กระทำผิดมีความรู้สึกว่าการทำธุรกิจของคนนั้น เป็นสิ่งที่ชอบธรรม ถึงแม้ผู้ถูกสัมภาษณ์จะยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายแต่ก็ไม่รู้สึกละอายใจสำนักผิด (guilty) คงมีความรู้สึกว่าการกฎหมายเป็นเพียงข้อห้ามที่เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งเท่านั้นมิได้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ควรละเมิดหรือมีความรู้สึกผิดที่ได้กระทำแต่อย่างใด

2. ด้วยพื้นฐานที่เห็นว่าการทำผิดของคน เป็นสิ่งที่ชอบธรรม ผู้กระทำผิดในลักษณะนี้จึงพร้อมที่จะทำเช่นนี้ตลอดไป และพร้อมที่จะหลบเลี่ยงเมื่อถูกห้ามปรามหรือถูกจับกุม
3. การเข้ามาต่อรองอำนาจรัฐของผู้กระทำผิดในลักษณะนี้จึงเป็นเพียงการยอมเสียผลประโยชน์ส่วนหนึ่งเพื่อแลกผลประโยชน์อีกส่วนหนึ่ง และมองเห็นว่าการคอร์รัปชันไม่ใช่สิ่งที่ร้ายแรงแต่เป็นธรรมนิยมการค้าอย่างหนึ่ง
4. การกล่อมเกล่าเจ้าหน้าที่รัฐให้ยอมรับเงื่อนไขของผู้กระทำผิด คือ การสร้างและยึดถือแบบธรรมนิยมร่วมกัน ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อกัน เช่น แบบผู้ใหญ่-ผู้น้อย (patron-client) หรือแบบแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ โดยมีลักษณะการเข้าหาเจ้าหน้าที่รัฐแบบผูกขาด ผูกมิตรและมีความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นสำคัญ
5. แบบธรรมนิยมของพ่อค้า ที่ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐเห็นดีเห็นงาม เช่น การตอบแทนบุญคุณ การให้และการรับการอุปถัมภ์ค้ำจุนต่อกัน คือความสำเร็จของการกล่อมเกล่า คำนิยมและทัศนคติของกลุ่มพ่อค้าชนิดนี้ต่อตัวตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐ
6. ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐบุคคลใดก็ตามจะต้องถูกกล่อมเกล่าจากพ่อค้าให้เห็นแบบธรรมนิยมของกลุ่ม เป็นสิ่งที่ดงาม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกรยึดถือค่านิยมและทัศนคติแบบที่ไม่เอื้ออำนวย ตรงไปตรงมาและปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัดนั้น แบบธรรมนิยมของกลุ่มพ่อค้ามีคุณประโยชน์หรือมีความน่ายึดถือกว่าสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมไทยกว่าแบบธรรมนิยมของผู้ประกอบธุรกิจด้านสถานบริการดังกล่าวแล้วนี้ อาจนำมาเปรียบเทียบกับของต่างประเทศและเห็นความสัมพันธ์กันได้ดังนี้ คือ

จากการวิจัยของ ศูนย์วิจัยสังคมของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในฮ่องกง (The Social Research Centre of the Chinese University of Hong Kong) ได้ศึกษาแบบธรรมนิยมของการคอร์รัปชันของชาวจีน ในจังหวัดควัน ทง (Kwun Tong) ในปี 1971 ได้สรุปผลในเรื่องปัญหาการคอร์รัปชันของฮ่องกงซึ่งมีอยู่กว้างขวางว่าเกิดจากสิ่งต่อไปนี้ คือ ¹

1. ชาวจีนส่วนใหญ่ทั้งที่มีการศึกษาและไม่มีการศึกษา ไม่เห็นว่ากาคอร์รัปชันเป็นปัญหาสังคมร้ายแรงอะไร มีจำนวนน้อยคือ ร้อยละ 29.2 ที่เห็นว่าคอร์รัปชันคือปัญหาสังคมที่ร้ายแรง

¹ The Folklore of Corruption in Hong Kong, Asian Survey, Vol 21, No.3 March 1981, pp.355-368.

2. สาเหตุที่ชาวจีนไม่เห็นว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องใหญ่ก็เพราะชาวจีนมีวิถีประเพณีของการคอร์รัปชันของตนเองด้วย (own folklore) ทั้งนี้เนื่องจากสังคมจีนซึ่งได้รับวัฒนธรรมจากลัทธิขงจื้อ ยอมรับค่านิยมของการให้ การผูกมิตร การมีความสัมพันธ์ส่วนตัว (กับข้าราชการ) และการแลกเปลี่ยนของขวัญ การให้และการรับจึงเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับคนจีน

3. คนจีนยังมีค่านิยมของการใช้ระบบ เครือญาติ หรือระบบการผูกมิตร (personal social network) จนมีเครือข่ายกว้างขวาง และบุคคลที่ไม่เป็นญาติก็อาจเป็นญาติได้จากการเป็นญาติพี่น้องร่วมสาบาน และคนจีนก็ใช้ระบบในทางส่วนตัวนี้กับข้าราชการเพื่อให้สิ่งต่าง ๆ สำเร็จตามประสงค์

การติดต่อและพัฒนาความสัมพันธ์ในทางส่วนตัวของกันและกัน เป็นสิ่งที่คนจีนยอมรับ และเป็นวิธีเดียวกับที่คนจีนใช้ติดต่อกับข้าราชการ และข้าราชการนำไปใช้กับเจ้านายที่เหนือกว่า

4. คนจีนยังมีค่านิยมที่ชอบใช้กฎของจริยธรรม (moral norms) และกฎของสังคม (social norms) มากกว่ากฎหมาย (legal norms) และมีทัศนคติว่ากฎเขาอยู่สูงและเจ้าเมืองก็อยู่ไกล คนจีนจึงชอบใช้กฎของจริยธรรมและกฎของสังคมโดยการเจรจากันมากกว่า การตัดสินใจทำอะไรจะระมัดระวังถึงกฎหมายหรือกฎของสังคม เป็นสำคัญที่สุด

5. คนจีนได้เห็นประวัติศาสตร์อันยาวนานของการคอร์รัปชันโดยข้าราชการอย่างกว้างขวาง และยอมรับว่าเป็นสิ่งธรรมดาในชีวิต (normal way of life) คนจีนยอมรับว่าข้าราชการต้องคอร์รัปชันและก็ไม่มีอะไรที่จะแก้ไขได้

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าลักษณะแบบธรรมเนียมในการคอร์รัปชันของชาวจีนมีลักษณะคล้ายคลึงกับพ่อค้าของไทยหลายประการซึ่งอาจเป็นเพราะพ่อค้าของไทยโดยมากจะมีเชื้อสายเป็นคนจีน การนำเอาแบบธรรมเนียมการค้าของจีนมาใช้จึงปรากฏอยู่เสมอ และสิ่งสำคัญที่ได้จากการศึกษาในส่วนนี้ก็คือ การคอร์รัปชันเป็นแบบธรรมเนียมการค้าอย่างหนึ่งซึ่งพ่อค้ามีความประสงค์จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยอมรับ ฉะนั้นการคอร์รัปชันจึงเป็นสิ่งที่เกิดจากผู้ให้มีส่วนสำคัญด้วย ไม่เฉพาะแต่มีผู้รับ เรียกร้องเท่านั้น

กล่าวโดยสรุปในบทนี้ประสงค์ที่จะชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาของกรมตำรวจในลักษณะค่านิยมและทัศนคติว่า ตำรวจต้องเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ที่กล่อมเกลารอบตัวหรือขบขันให้ตำรวจมีค่านิยมและทัศนคติที่มีปัญหานั้น ๆ ทั้งจากสภาพแวดล้อม ในระบบค่านิยมของสังคมไทย

สภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวตำรวจ เองคือค่านิยมและทัศนคติของผู้บังคับบัญชา เพื่อร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชานอกจากนั้นยังมีกลุ่มอื่น ๆ ที่มากล่อม เกลาตำรวจ เช่น กลุ่มผู้ต้องหา กลุ่มประชาชน กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมจากการทำงาน ในหน้าที่ประจำวัน นอกจากนั้นค่านิยมและทัศนคติของตำรวจส่วนหนึ่งก็มีแรงขับเคลื่อนจาก ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งตำรวจในฐานะที่เป็นปุถุชนธรรมดาจะต้องมี เช่นบุคคล ทั่ว ๆ ไป คือ ความโลภ โกรธ หลง เป็นต้น ค่านิยมและทัศนคติที่มากจากการกล่อม เกลาจาก บังคับเหล่านี้สามารถกล่อม เกลาตำรวจได้ตลอดเวลา และมีความต่อเนื่องได้ เนื่องจากเป็น สภาพที่อยู่แวดล้อมตัวตำรวจนั่นเอง การแก้ปัญหาของกรมตำรวจไม่อาจจะแก้ไขได้ทุกจุดเพราะ ในบางจุดก็อยู่นอกเหนือความสามารถที่จะทำได้คือระบบค่านิยมสังคมไทย และค่านิยมกับ ทัศนคติของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ นอกจากนี้จะแก้ไขโดยการปรับค่านิยมและทัศนคติของบุคคลใน กรมตำรวจ เองให้สอดคล้องกับสิ่งที่กรมตำรวจต้องการ ซึ่งดูจะเป็น เรื่องยากอย่างยิ่ง เพราะ หมายถึงการที่กรมตำรวจจะต้องเปลี่ยนสภาพแวดล้อมด้วยการจัดระบบการอบรมกล่อม เกลาอย่าง ต่อเนื่อง การใช้แรงจูงใจด้วยการสร้างค่านิยมในเรื่อง เกียรติ ศักดิ์ศรีแทนแรงจูงใจด้านที่ เป็นตัวหา ตลอดจนการใช้กฎหมายบังคับและระ เเบียบ เพื่อการลงโทษที่ยุติธรรมกว่าปัจจุบัน แต่ ในภาวะ เช่นปัจจุบันซึ่งกรมตำรวจยังมีปัญหาด้านระบบและส่งผล เป็นลูกโซ่ต่อบุคลากร มีปัญหา ด้านการบริหาร ซึ่งกรมตำรวจยังให้เงิน เดือนตำรวจขึ้นดำน้อยกว่าค่าแรงกรรมกรแต่มีการ ทำงานที่หนักและสวัสดิการที่เลว ย่อมจะกระตุ้นให้ตำรวจบางส่วนมีแรงขับเคลื่อนจากความต้องการ ทางร่างกายหรือจิตใจที่จะต้องแสวงหาความพอเพียงแก่ตนเองจนได้ กรมตำรวจจึงมีปัญหា ที่จะแก้ไขจากภายในระบบจำนวนมาก อันยากที่จะแก้ไขและ เมื่อถูก เสริมจากสภาพแวดล้อม อื่น ๆ นอกกระบวนนอกเหนือจากความสามารถของระบบที่จะแก้ไข ค่านิยมและทัศนคติเหล่านั้น ก็ย่อมส่งผลต่อค่านิยมและทัศนคติของตำรวจอยู่ต่อไป

นอกเหนือจากปัญหาด้านปัจจัยกำหนดต่าง ๆ จำนวนมากที่ยากจะแก้ไขแล้ว ค่านิยม และทัศนคติบางอย่างก็มีปัญหาด้านนามธรรมที่ยากจะตัดสิน เช่นในเรื่อง ความดีหรือความเลว ความอยู่รอดหรือความขัดแย้ง ความถูกต้องตามหลักนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์

ดังจะเห็นได้จากการข่มผู้ต้องหาและสามารถขยายผลได้ควร เป็นสิ่งที่ดีหรือเลว ตำรวจผู้น้อย เอาตัวรอดโดยหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชาหรือกลุ่มอิทธิพล เป็นสิ่งที่ผิด หรือถูก หรือทำงานให้ประชาชนรักแต่ไม่เคร่งครัดตามกฎหมาย เป็นสิ่งที่ดีหรือเลว เป็นต้น

ค่านิยมและทัศนคติที่เป็นปัญหา เหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับกระบวนการเปลี่ยนแปลง
ทางค่านิยมและทัศนคติซึ่งจะกล่าวถึงในบทต่อ ๆ ไป โดยที่ค่านิยมและทัศนคติที่เป็นปัญหา
ก็คือผลของการกล่อม เกลาจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคตินั้นเอง ทั้งนี้โดย
มีปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวในบทนี้เป็นตัวกล่อม เกลาและปัจจัยเหล่านี้จะปรากฏอยู่ในขั้นตอนต่าง ๆ
ของกระบวนการซึ่งจะได้ศึกษาจากคำสัมภาษณ์ตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลโดยละเอียด
รวมทั้งผลรวมของแต่ละปัจจัยที่เกิดในตัวแต่ละบุคคลต่อไป.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย